

HYPHEN

Magazine

ZWART - WIT

**Recensie Lotty
Eldering**

**Problematiek in Parijse voor-
steden**

**Een week op een
groep in Arnhem**

**Ervaringen van een
allochtone groepsleider**

COLOFON

Groep 2

Hoofdredacteur
Michelle Emmen 1606735

Redactie
Manon Euverman 1479601
Wilhelm Cnossen 1059033
Nicole Heymans 1608037
Esther van Belle
Charlotte Ulenreef 1614339
Gerdien Kalma 1459244
Nicolet de Wit, 1500024
Nienke Wichers 1468936
Trijnie Talen 1466763

Vormgeving / lay-out
Manon Euverman
Nicole Heymans

Oplage
12 stuks

Copy edits en Peerreviews

Redactioneel
Peer -review Nicole
Manon
Charlotte
Copy-edit

Achtergrondartikel
Peer -review Charlotte
Michelle
Wilhelm
Copy-edit

Buitenlandartikel
Peer -review Trijnie
Manon
Copy-edit

Column
Peer -review Wilhelm
Michelle
Nicolet
Copy-edit

Ervaringsverhaal
Peer -review Nienke
Manon
Copy-edit

Recensie
Peer -review Esther
Gerdien
Nicolet
Copy-edit

Onderzoek
Peer -review Nienke
Esther
Copy-edit

Interview
Peer -review Gerdien
Trijnie
Copy-edit

Discussiestuk
Peer -review Nicolet
Nienke
Copy-edit

INHOUD

Colofon 2

Inhoud 2

Redactioneel 3

Van onze Hoofdredacteur Michelle Emmen

Hyphen actueel 4

Achtergrondartikel, 'Zwart versus Wit' 6

Van ons redactielid Nicole Heymans

Reportage, 'Ik maak je helemaal kapot, jonge' 9

Van ons redactielid Wilhelm Cnossen

Buitenlandartikel, 'Opvoeding: Ouders of de st(r)aat. 12

Van ons redactielid Ester van Belle

Column, 'Bevooroordeeld of gewoon bang in het donker?' 14

Van ons redactielid Charlotte Ulenreef

Ervaringsverhaal, 'In gesprek met...' 15

Van ons redactielid Gerdien Kalma

Onderzoek, 'Het beeld van pedagogiek studenten' 17

Van ons redactielid Nicolet de Wit

Recensierubriek 'Cultuur en opvoeding' 19

Van onze vaste recensist Manon Euverman

Interview met een leerkracht. 21

Van ons redactielid Nienke Wichers

Discussiestuk, 'Samen leven!?' 24

Van ons redactielid Trijnie Talen

Agenda 27

Redactioneel

Toen ik vijftien jaar oud was kreeg ik een grote opdracht voor het vak maatschappijleer. Ik moest een werkstuk maken dat een actueel onderwerp behandelde en dat van belang was voor de gehele maatschappij. Dit betekende dat veel onderwerpen tot de mogelijkheden behoorden, maar ik koos ervoor om mijn werkstuk te maken over 'zwarte en witte scholen'. Waar en wanneer was deze problematiek ontstaan? In hoeverre beïnvloedden deze scholen het verdere leven van hun leerlingen? Met andere woorden: hoe ver reikend en problematisch was dit vraagstuk eigenlijk te noemen? Dit vraagstuk intrigeerde me enorm. Het hield me bezig en niet alleen als ik met mijn werkstuk bezig was.

Na verloop van tijd raakte dit toch wat op de achtergrond. Totdat we enkele weken geleden als redactie van *Hyphen*, tijdschrift voor interculturele pedagogiek, bijeenkwamen om een thema te bedenken voor ons januari nummer.

Er is zoveel te vertellen binnen dit 'jonge' onderdeel van de pedagogiek, dat vele onderwerpen de revue passeerden. Tot bij mij een lichtje ging branden en ik terugdacht aan mijn interessante zoektocht naar alle ins en outs over het fenomeen 'zwarte en witte scholen'.

We hebben gekozen voor het thema: 'Zwart - Wit'. Vanzelfsprekend is dat we ons thema niet willen beperken tot enkel de segregatieproblematiek binnen het onderwijs, dus hebben we het onderwerp wat breder getrokken.

Dit thema is een flink statement en verdient dus een korte toelichting. 'Zwart' staat binnen ons thema voor allochtone Nederlanders en 'wit' staat voor autochtone Nederlanders. Onder allochtone Nederlanders verstaan wij diegene die in ons land wonen, maar een niet-Nederlandse achtergrond hebben. De definitie die we wat betreft het onderscheid 'zwart/wit' hanteren is de volgende: "Hoewel de kleuren zwart en wit een weinig adequate aanduiding zijn voor de kleur van kinderen en mensen, gebruiken we deze tegenstelling omdat de problematiek onder die noemer bekend is en met die noemer haar politieke en maatschappelijke betekenis heeft gekregen", PVDA (2003).

Interculturele pedagogiek gaat over het knarsen en knoersen in een multiculturele samenleving, het gaat hierbij om pedagogische vraagstukken binnen deze samenleving.

Wat we binnen de interculturele pedagogiek doen, is kijken naar cultuur, cultuurverschillen en culturele diversiteit. Belangrijke termen binnen ons werkveld zijn cultureel determinisme, cultureel relativisme en ethnocentrisme. Wat we als interculturele pedagogen niet willen, is allochtone Nederlanders en hun problemen met opvoeden en integreren centraal stellen. Wat ons inziens wél van belang is, is dat er oog is voor: "cultuur, verschillen en overeenkomsten in theorie en praktijk van opvoeding en onderwijs, in relatie

tot beeldvorming over (je)zelf en ander(s), vanuit historisch en vergelijkend perspectief", Jonker (2007). Een belangrijk boek binnen ons werkveld is dat van Prof. Dr. Lotty Eldering, *cultuur en opvoeding* (2002). Het uitgangspunt van deze intercultureel pedagoog in haar boek is dat migranten hun geschiedenis en cultuur uit hun geboorteland mee naar hun nieuwe land nemen en daar nog generaties lang door beïnvloed worden in hun dagelijks leven. Het boek behandelt voornamelijk de invloed van cultuur op de (biculturele) opvoeding van kinderen met een achtergrond van migratie of vlucht.

De segregatie, integratie en alles daartussenin tussen 'zwart en wit' behandelen we in dit themanummer, allemaal binnen een intercultureel pedagogisch kader.

We hebben een achtergrondartikel dat op boeiende wijze het ontstaan van de segregatie tussen 'zwart en wit' behandelt, de mogelijke kwetsbaarheden die hieruit voortkomen én de interventies die ondernomen worden om deze kwetsbaarheid tegen te gaan. Onze columnist trekt opnieuw haar twijfels. Ditmaal betreffen de twijfels echter haar eigen (on)bevooroordeeldheid. In de rubriek "recensies" is een kritische recensie van het boek van Prof. Dr. Lotty Eldering, *Cultuur en opvoeding* (2002) te vinden. Ook heeft één van onze journalisten een sportproject bezocht in de wijk Malburgen in Arnhem. Hij was daar om te zien hoe verschillende groepen allochtone en autochtone jongeren samen in sportief verband bezig kunnen zijn. Om ook aandacht te besteden aan de interculturele pedagogiek in het buitenland is er een artikel dat gewijd is aan de problemen in Parijse voorsteden en de mogelijke oorzaken hiervan. Een allochtone groepsleider in een justitiële jeugdinrichting verteld over de ervaringen binnen zijn werk. Verder: hoe stereotype denken toekomstig pedagogen als het over 'zwart - wit' gaat, een onderzoek onder studenten pedagogiek naar hun stereotype gedrag ten aanzien van allochtone Nederlanders. Ons interview betreft leerkrachten en hun ervaringen met kinderen van verschillende nationaliteiten. Afsluitend vindt u een discussiestuk waarin de volgende vraag centraal staat: moeten er scholen komen voor respectievelijk alleen 'witte' en 'zwarte' kinderen of moeten deze kinderen bij elkaar op één school zitten? In het stuk zal zowel de mening vóór als tegen ter sprake komen.

Michelle Emmen is de hoofdredacteur van Hyphen magazine

Literatuurlijst:

PVDA, concept notitie 'witte' en 'zwarte' scholen; een verkenning van het probleem en de mogelijkheden voor stedelijk beleid, 7 januari 2003
pvda.nl/download.do/id/49790/cd/true/

Eldering, L., *Cultuur en opvoeding. Interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief*, Rotterdam: Leminscaat 2002

Jonker, E., *college 1 interculturele pedagogiek*, Groningen 2007

HYPHENactueel

Oud en nieuw in verschillende culturen

In alle culturen wordt het nieuwe jaar op een feestelijke manier ingeluid. Niet voor alle mensen op de wereld begint met het vuurwerk het jaar 2008. Als ze in een westers land wonen kan het goed zijn dat ze meedoen met de feestelijkheden. Maar voor meer dan de helft van de wereldbevolking geldt er een andere datum die het begin aankondigt van hun (kerkelijke) nieuwe jaar.

- * Hindoes vieren nieuwjaar tijdens Holi (februari/maart). Het jaar 2008 is Vikram Samvat 2064 volgens de Indiase hindoe kalender, op 15 okt. 2008 begint 2065. Het jaar 2008 is Sjaka-era 1919 volgens de Suri-naamse hindoe kalender, op 22 maart 2008 begint 1920.
- * Moslims vieren nieuwjaar op Muharram. Het jaar 2008 is het jaar 1428 volgens de islamitische kalender, op 10 januari 2008 begint 1429.
- * Joden vieren nieuwjaar op Rosj Hasjana (eind september). Het jaar 2008 is het jaar 5768 volgens de joodse kalender, op 30 september 2008 begint 5769.
- * Chinezen vieren nieuwjaar met de tweede nieuwe maan na de winterzonnewende.
- * Boeddhisten vieren nieuwjaar met de eerste volle maan in april. Het jaar 2008 is het jaar 2553 volgens de boeddhistische kalender. Het jaar 2008 is het jaar 4705 volgens de Chinese kalender, op 7 februari 2008 begint het jaar 4706.

Gemengde school geen invloed op het oordeel kind

Het zitten op een gemengde school zorgt er niet voor dat kinderen anders oordelen over hun etnische soortgenoten, zo bleek uit onderzoek van socioloog Joep Bakker en onderwijskundige Eddie Denessen verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Twaalf basisscholen rond Rotterdam en Nijmegen deden mee aan dit onderzoek. Alle kinderen op gemengde scholen blijken een voorkeur te hebben voor de eigen etnische groep. Deze voorkeur zie je sterker terug bij kinderen van autochtone afkomst. Meer onderzoek is nodig om te kijken onder welke condities de spreiding van intergratie bevordert kan worden, aldus Bakker en Denessen.

Postma, Dirk Willem. (2007) 'Kind gemengde school niet toleranter', in: *Pedagogiek in praktijk magazine*, 39, pp. 6.

Opgevraagd 28 november, van http://www.oostwatergraafsmeer.nl/contents/pages/45082/img_5595a.jpg

Lopen voor onderwijs.

Op 21 oktober 2007 is de 32^e editie van de ING Amsterdam Marathon gelopen. Er is ruim 45.000 euro opgehaald voor Unicef. Van het opgehaalde geldbedrag kunnen 1.513 kinderen in Ethiopië naar school. Op 31 oktober is het geld overhandigd aan Koos Mink, interimdirecteur van Unicef Nederland, door de directeur van ING Retail Nederland Nick Jue.

"Wereldwijd kunnen 115 miljoen kinderen niet naar school. Het geldbedrag, voortgekomen uit sponsoracties tijdens de ING Amsterdam Marathon 2007, gaat naar een onderwijsproject in Ethiopië," aldus Koos Mink. "Afar is een van de minst ontwikkelde gebieden van het land. Het kent een ernstige achterstand op het gebied van infrastructuur, gezondheidszorg, hygiëne en onderwijs. Slechts een tiende van de kinderen gaat hier naar school." Inmiddels zijn er 50 scholen opgericht, die bestaan uit één klas met kinderen van alle niveaus.

Tijdens de marathon is er niet alleen door lopen geld ingezameld. Ook een deel van het inschrijfgeld van het ING NK bedrijvenestafette marathon ging naar Unicef. Daarnaast hebben verschillende veilingen extra geld opgebracht, zoals de klassieke Renault 5 in de kleuren van het ING Formule-1 team.

Unicef doet er alles aan om een duurzame basis te leggen zodat de scholen blijven voortbestaan. Dat doen ze door middel van laag materiaalgebruik uit de omgeving, een intensieve training voor onderwijzers en kunnen de kinderen door het flexibele lesrooster ook nog hun ouders helpen.

Ethiopië heeft, mede dankzij diverse projecten van Unicef, de afgelopen jaren grote vooruitgang geboekt op het gebied van scholing: in 1999 ging nog maar 50 procent van de kinderen naar de basisschool, in 2006 is dit aantal aanzienlijk gestegen tot 86 procent.

(Bron: Unicef)

Verschillend opvoeden: allochtonen en autochtonen

In de jaren negentig is het nodige empirisch onderzoek verricht naar opvoeding in Nederland, onder andere *Opvoeden in Nederland* (1996) dat de doorsnee Nederlandse opvoeding in kaart bracht en *Opvoeding in Marokkaanse gezinnen in Nederland* (1999) dat naging hoe er in Marokkaanse kring wordt opgevoed. In beide studies is aandacht besteed aan de doelen die de ouders voor ogen hebben. Wanneer we de uitkomsten naast elkaar leggen zien we duidelijke verschillen;

Nederlandse ouders	Marokkaanse ouders
1. autonomie	1. prestatie
2. sociaal gevoel	2. conformisme
3. conformiteit	3. sociabiliteit
4. prestatie	4. autonomie

Wat voor de gemiddelde Nederlandse ouder voorop staat, is voor de gemiddelde Marokkaanse ouder het minst belangrijk en andersom. De Marokkaanse ouders vormen geen uitzondering: andere onderzoeken in de serie *Opvoeding in allochtone gezinnen in Nederland* vertonen een vergelijkbaar beeld voor in elk geval Turkse, Somalische en Chinese ouders.

De verschillen laten zich contextueel verklaren, zowel de verschillen tussen Marokkaanse en Nederlandse ouders als de verschillen onder Marokkaanse ouders onderling.

In de eerste plaats zijn herkomst en traditie van invloed. De opvattingen en de gewoonten van de doorsnee Marokkaanse immigrant hadden hun oorsprong in een omgeving die in alle mogelijke opzichten anders was dan de Nederlandse. De verschillen tussen Marokkaanse ouders onderling hebben voor een belangrijk deel te maken met de toenemende afstand tot die herkomst en traditie. Hoe groter de afstand, hoe Nederlandser de opvoeding wordt. Het zijn dan ook de jongere Marokkaanse ouders die minder Marokkaans opvoeden.

In de tweede plaats speelt de actuele culturele, sociale en economische positie een rol. De omstandigheden van Marokkanen zijn door de bank genomen minder gunstig dan die van Nederlanders. Ongunstige omstandigheden vragen om andere opvoedingspraktijken dan gunstige. Autoritair opvoeden kan nodig zijn om kinderen voldoende te beschermen tegen allerlei risico's en sterke nadruk op prestatie kan nodig zijn om kinderen voldoende voor te bereiden op onderwijs, opleiding en arbeidsmarkt. De verschillen tussen Marokkaanse ouders zijn te danken aan de verbeterende omstandigheden. Langzamerhand wordt de situatie gunstiger en dat vertaalt zich in de manier van opvoeden.

Bron: pedagogiek.net
25-03-2003, Piet van der Ploeg

NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW

Grote pedagogen in klein bestek

Tom Kroon & Bas Levering (red.)

In oude teksten over opvoeding vind je soms inzichten die naadloos aansluiten bij je eigen ideeën. Maar oude pedagogische inzichten kunnen ook inspireren doordat ze juist haaks staan op alles wat we tegenwoordig vanzelfsprekend vinden. Helaas komen de meeste opvoeders en pedagogische professionals er nauwelijks toe om kennis te nemen van het gedachtegoed van grote pedagogen. Dat is vooral een gemis omdat de pedagoog van vroeger en de pedagoog van nu veel gemeen hebben.

In deze nieuwe uitgave worden het gedachtegoed en de levensloop van zesenvierzig grote pedagogen en denkers over opvoeding besproken: van Comenius tot Korczak en Mohammed tot Montessori. Kernvragen zijn: hoe keken zij tegen kinderen aan, hoe dachten zij over opvoeding, en wat hebben ze ons vandaag nog te zeggen?

Grote pedagogen in klein bestek

ISBN 978 90 6665 861 5
ca. 200 pagina's - € 29,90
www.swpbook.com/977

Uitgaven van Uitgeverij SWP zijn verkrijgbaar in de boekhandel

Voor meer informatie:
Uitgeverij SWP / Postbus 257 / 1000 AG Amsterdam / T 020 330 72 00 / F 020 330 80 40 / www.swpbook.com

Zwart versus Wit

Segregatie in de samenleving

Nicole Heymans

Discriminatie op de arbeidsmarkt, achterstandswijken en zwarte en witte scholen: een aantal voorbeelden dat voor een deel voortkomt uit of samenhangt met segregatie. Segregatie is een eeuwenoud verschijnsel dat in de huidige samenleving nog steeds voorkomt. Nicole Heymans schetst een achtergrond van dit begrip. Er wordt een korte terugblik geschetst op segregatie, de mogelijke kwetsbaarheden die ontstaan door segregatie en de interventies die ondernomen worden om de kwetsbaarheden die als gevolg van segregatie ontstaan, tegen te gaan.

15 november 2007, Rtl-nieuwsbericht: "SCP: discriminatie op de arbeidsmarkt. Allochtonen worden gediscrimineerd op de arbeidsmarkt." (rtlnieuws.nl, 2007).

Uit het onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau blijkt dat allochtonen nog steeds gediscrimineerd worden op de arbeidsmarkt. Geringe werkervaring, minder goede beheersing van de Nederlandse taal en het vaak hebben van een lagere opleiding, werken dit probleem in de hand. Marokkanen voelen zich het meest gediscrimineerd op de arbeidsmarkt, gevolgd door de Turken, de Surinamers en de Antillianen respectievelijk met zestig, negenenveertig en zeventien procent. Het onderzoek geeft ook aan dat vrouwen zich minder gediscrimineerd voelen dan mannen op de arbeidsmarkt. Dit nieuwsbericht is één van de vele nieuwsberichten die verschijnen in de media en voor een deel te maken hebben met de segregatie in ons land. Hier gaat het om discriminatie op de arbeidsmarkt als gevolg van segregatie in het land. Echter, je ziet segregatie ook terug op andere terreinen van onze samenleving. Te denken valt aan het ontstaan van zwarte en witte scholen en het ontstaan van probleemwijken, voornamelijk in de grote steden. 2

Eeuwenoud verschijnsel

Segregatie, volgens de Van Dale: apartheid, zorgt in het bijzonder voor een scheiding tussen autochtoon en allochtoon. Vele eeuwen geleden bestond er ook een scheiding. Een

scheiding tussen zwart en wit. Een goed voorbeeld van deze scheiding is de slavenhandel, dat zijn Nederlandse hoogtepunt kende in de zeventiende eeuw. De slaven, het zwarte ras en dan vooral de Afrikanen, waren ondergeschikt aan het zogenaamde superieure blanke ras. In de negentiende eeuw werd er een rassentheorie ontwikkeld die het beeld van het blanke ras als superieur aan het zwarte ras ondersteunde. De tijd van de slavenhandel was eeuwen geleden, maar het geeft ons wel een voorbeeld dat segregatie niet een probleem is dat zich alleen in onze huidige samenleving afspeelt. Het is in principe een eeuwenoud onderwerp, wellicht in de ogen van het zwarte ras een eeuwenoud discussiepunt, waar natuurlijke enige veranderingen in zijn ontstaan. In de scheiding die we tegenwoordig zien is het beeld dat het blanke ras superieur is aan het zwarte ras nauwelijks meer van toepassing. Tegenwoordig gebruiken men in de scheiding vaak de termen van allochtone - en autochtone afkomst.

Kwetsbaarheden

In een RTL-nieuwsbericht van 1 november 2007 laat minister Winsemius van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) weten dat er nodig geld geïnvesteerd moet worden in de veertig probleemwijken die Nederland kent. Winsemius stelt, dat als er niet op tijd gehandeld wordt, er ontsporing van allochtonen en ontvreemding van de samenleving ontstaat.³

Segregatie brengt veel meer met zich mee dan alleen een scheiding tussen allochtoon en autochtoon. Tegenwoordig (hierbij wordt gekeken naar Nederland) zie je dat segregatie onder andere gepaard gaat met het wonen in achterstandswijken, naar zwarte scholen gaan (de kwaliteit van zwarte scholen is op bepaalde zwarte scholen minder dan op witte scholen), het hebben van een lage sociaal-economische positie, uitsluiting, stigmatisering en radicalisering onder bijvoorbeeld moslims. Je ziet het ook terug in de reclamewereld. Veelal worden negers nog steeds met het stereotype "lui" bestempeld. Een bekende slogan uit een Malibu reclame: "Als wij het leven net zo serieus zouden nemen als jullie, dan hadden we Malibu nooit uitgevonden!"

Lotty Eldering geeft in haar boek aan dat allochtone jeugdigen ten opzichte van autochtone jeugdigen relatief gezien vaker opgroeien in huishoudens met een lagere sociale positie en dat zij vaker opgroeien in achterstandswijken in grote steden. Deze achterstandswijken gaan vaak gepaard met weinig speelvoorzieningen in de wijk. Daarnaast stipt Eldering ook een aantal risicofactoren aan binnen het gezin. Te denken valt aan huwelijksconflicten in het gezin, een minder gunstig pedagogisch klimaat, verslavingsproblematiek en mishandeling, maar ook risicofactoren die bij de jeugdigen zelf liggen. De jeugdigen van allochtone afkomst leven vaak in twee verschillende culturen, die van hun ouders en de Nederlandse cultuur. Dit

brenkt cultuurverschillen en aanpassingsproblemen met zich mee. De allochtone jeugdigen worden vaak opgevoed met andere normen en waarden. Hun ouders hanteren een andere opvoedingsstijl dan de autochtone ouders, respectievelijk gebaseerd op een meer collectivistische cultuur en op een meer individualistische cultuur. Binnen de allochtone cultuur is er veelal sprake van een autoritaire opvoedingsstijl waar de nadruk wordt gelegd op gehoorzaamheid en respect. De autochtonen hanteren echter vaak een opvoedingsstijl waarin autonomie centraal staat. Eldering zegt wel met nadruk dat de risicofactoren die zich kunnen voordoen binnen het gezin, verschillen per allochtone groep, het gezin en het individu.⁴

Initiatieven

Vele initiatieven worden ondernomen door zowel de overheid, gemeenten, ouders, en allerlei instanties om segregatie in onze samenleving te voorkomen. Om zo actueel mogelijk te blijven, benoem ik kort een aantal initiatieven die zijn opgericht voor het jaar 2007 of in het jaar 2007. In april 2007 startte het initiatief 'Kenniscentrum gemengde scholen'. Het doel van dit centrum is ondersteuning te bieden aan gemeenten, scholen, schoolbesturen en ouders om segregatie binnen het onderwijs tegen te gaan. Het Kenniscentrum gemengde scholen streeft naar het creëren van meer kleurrijke scholen in zowel het basis- als voortgezet onderwijs.⁵ Een vergelijkend initiatief is opgestart in Rotterdam met 'een school dichtbij', om ouders online met elkaar in contact te brengen en te laten samenwerken om zo te komen tot meer kleurrijke scholen.⁶ Een ander initiatief op het gebied van onderwijs is het programma 'Onderwijs en maatschappelijk ondersteuning,' een werkplan voor het jaar 2007, dat in het Forum wordt aangestipt (het Forum houdt zich bezig met gedeeld burgerschap). De doelstellingen van het programma zijn voornamelijk: het tegengaan van achterstanden in het onderwijs, het wegnemen van knelpunten in het onderwijs en participatie bevordering in de sectoren zorg en welzijn.⁷ De 'Krachtige Stad', een ander werkplan voor het jaar 2007 dat in het Forum wordt aangestipt, is een initiatief van het ministerie van VROM. Het Forum laat weten dat autochtonen veelal

vertrekken naar de randgemeenten en dat de kansarme niet-westerse allochtonen zich juist vestigen in de grote steden. Herstructurering van de steden en stedelijke vernieuwing moeten de segregatie verminderen. Echter, het forum laat weten dat het groeiende aantal van kansarme niet-westerse allochtonen dat zich vestigt in de steden gevolgen heeft voor de effectiviteit van dit huidige beleid. De 'Krachtige Stad', een nieuw beleidsconcept, moet inspelen op de sterke groei van dit etnische onderneemerschap. Daarnaast spreekt het Forum in hetzelfde artikel van het 'Sociale huis' een initiatief dat burgers sterker moet betrekken bij het lokale woonbeleid.⁸ Een volgend initiatief en daarmee het laatste initiatief dat ik noem, stond in Trouw, 23 oktober 2007. Het artikel vertelt over het project om landelijk de emancipatie van allochtonen mannen te bevorderen. De aftrap van dit project werd gegeven door minister Plasterk van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op 22 oktober 2007. Het project heeft als doel het verhogen van het zelfrespect van de allochtone mannen en het verminderen van het sociale isolement, waarin een deel van de allochtone mannen zich nu bevindt. Het artikel laat weten dat de allochtonen mannen, die zich bevinden in een sociaal isolement, in een kleine vertrouwelijke groep leven. De mannen komen niet verder dan het eigen huis, het theehuisje en de moskee. Het liefst leggen deze mannen hetzelfde gedrag ook aan hen eigen kinderen op, met alle gevolgen van dien. Ook de vrouwen klagen dat er meer aandacht moet komen voor de emancipatie van hun allochtone mannen. Het gevolg van de geringe emancipatie remt namelijk de groei binnen het eigen gezin. Belangrijk is dat deze mannen het slachtoffergevoel dat ze nu hebben, kwijt raken en actief betrokken raken in de maatschappij. Dit moet het zelfvertrouwen en gevoel van eigenwaarde verhogen met de hoop dat dit gevoel zich ook zal tonen binnen het gezinsleven: het worden van betere vaders en echtgenoten.⁹

Het leeft

Gegeven de vorige alinea is het duidelijk dat er veel gedaan wordt aan het segregatieprobleem, en de vele problemen die hieruit volgen of hiermee samenhangen. Vele initiatieven worden ondernomen door gemeenten, ouders, het

onderwijs en de overheid. De site: 'een school dichtbij', laat zien dat er al éérentwintig autochtone ouders initiatief hebben getoond tot het plaatsen van hun kinderen op zwarte scholen ter bevordering van meer kleurrijke scholen. Ook op de site van gemengde scholen zie je al vele voorbeelden, vooral in de buurt van Amsterdam, Utrecht en Rotterdam, die ondernomen worden om tot meer kleurrijke scholen te komen. De andere initiatieven zoals de programma's: 'Onderwijs en maatschappelijk ondersteuning', de 'Krachtige Stad', 'het Sociale Huis' en het project om landelijk de emancipatie te bevorderen, moeten hun waarde nog tonen. Echter, deze initiatieven laten wel zien dat segregatie en de problemen die hieruit voortkomen of hiermee samenhangen, leven in Nederland, en dan voornamelijk in de grote steden waar segregatie het meest aantoonbaar is.

Nicole Heymans is Orthopedagoge en is werkzaam in de redactie van Hyphen magazine

Noten

1. Opgevraagd 19 november 2007, van www.kdg.be/images/kdg/container82/verdraagzamekunst.bmp
2. Rtlnieuws.nl. (2007). Vooral Marokkanen hebben er last van, SCP: discriminatie op arbeidsmarkt: allochtonen worden gediscrimineerd op de arbeidsmarkt. Opgevraagd 19 november 2007, van www.rtl.nl/actueel/rtlnieuws/binnenland/articleview/y/components/actueel/rtlnieuws/2007/11_november/15/binnenland/1115_0630_discriminatie_allochtone_n.xml
3. Rtlnieuws.nl. (2007). Winsemius: 40 probleemwijken in Nederland. Opgevraagd 23 november 2007, van www.rtl.nl/actueel/rtlnieuws/binnenland/

[articleview/\)/components/actueel/rlnieuws/2006/11_november/01/binnen-land/1101_0810_Winsemius_probleemwijken.xml](#)

4. Eldering, L. (2006). *Cultuur en opvoeding. Interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief*, Rotterdam: Lemniscaat 2002

5. Kenniscentrum en gemengde scholen. (2007). Opgevraagd 23 november 2007, van www.gemengdescholen.nl/ouders.html

6. Jeugd, Onderwijs en Samenleving. (2007). *Een school dichtbij*. Opgevraagd 23 november 2007, van www.eenschooldichtbij.nl. Forum. (2007). Onderwijs en Maatschappelijke ondersteuning: de vinger aan de pols. *Instituut voor multiculturele ontwikkeling*. Opgevraagd 19 november 2007, van www.forum.nl/werkplan2007/index.html

8. Forum. (2007). Sociale cohesie: integratie in plaats van concentratie en segregatie. *Instituut voor multiculturele ontwikkeling*. Opgevraagd 19 november 2007, van www.forum.nl/werkplan2007/index.html

9. Nicis Institute. (2007). Start landelijk project emancipatie allochtone mannen. Kenniscentrum integratiebeleid en etni-

sche minderheden, 23 oktober 2007. Opgevraagd 23 november 2007, van www.integratie.net/kiem/nieuwsopdatum/socialecohesie/Emancipatie/project-emancipatie-allochtone-mannen_1059.html

Literatuurlijst

Eldering, L. (2006). *Cultuur en opvoeding. Interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief*, Rotterdam: Lemniscaat 2002

Jonker, E. (2007). *College 2: van gezin tot samenleving; theorie over migratie en haar gevolgen voor de opvoeding*. Groningen.

Jeugd, Onderwijs en Samenleving. (2007). *Een school dichtbij*. Opgevraagd 23 november 2007, van www.eenschooldichtbij.nl

Forum. (2007). Onderwijs en Maatschappelijke ondersteuning: de vinger aan de pols. *Instituut voor multiculturele ontwikkeling*. Opgevraagd 19 november 2007, van <http://www.forum.nl/werkplan2007/index.html>

Forum. (2007). Sociale cohesie: integratie in plaats van concentratie en segregatie. *Instituut voor multiculturele ontwikkeling*. Opgevraagd 19 november 2007, van www.forum.nl/werkplan2007/index.html

Kenniscentrum gemengde scholen. (2007). Opgevraagd 23 november 2007, van www.gemengdescholen.nl/ouders.html

Nicis Institute. (2007). Start landelijk project emancipatie allochtone mannen. Kenniscentrum integratiebeleid en etnische minderheden, 23 oktober 2007. Opgevraagd 23 november 2007, van http://www.integratie.net/kiem/nieuwsopdatum/socialecohesie/Emancipatie/project-emancipatie-allochtone-mannen_1059.html

Geerlings, F & Gesthuizen, T. (1998/1999). *Wit over zwart over wit*. Opgevraagd 19 november 2007, van www.africaserver.nl/wozow/tentoonstelling/index.html

Opgevraagd 19 november 2007, van www.kdg.be/images/kdg/container82/verdraagzamekunst.bmp

Rlnieuws.nl. (2007). Vooral Marokkanen hebben er last van, SCP: discriminatie op arbeidsmarkt: allochtonen worden gediscrimineerd op de arbeidsmarkt. Opgevraagd 19 november 2007, van [www.rlnieuws.nl/actueel/rlnieuws/binnenland/articleview/\)/components/actueel/rlnieuws/2007/11_november/15/binnen-land/1115_0630_discriminatie_allochtonen](http://www.rlnieuws.nl/actueel/rlnieuws/binnenland/articleview/)/components/actueel/rlnieuws/2007/11_november/15/binnen-land/1115_0630_discriminatie_allochtonen)

GELOOF NIETS
VOORDAT JE HET
ZWART OP WIT HEBT.

“Ik maak je helemaal kapot, jonge”

Over respect krijgen, eergevoel en voetbal

Wilhelm Cnossen

Tussen autochtoon en allochtoon botert het niet altijd even goed. Allochtonen worden al snel in één adem genoemd met criminaliteit en onrust. Ze zouden geen respect hebben voor andere culturen dan de eigen en weten niet om te gaan met andere groepen. HYPHEN ging kijken hoe verschillende groepen allochtone en autochtone jongeren met elkaar samen bezig kunnen zijn, en bezocht een project in de wijk Malburgen in Arnhem.

Malburgen, Arnhem

Malburgen is één van de zogenaamde ‘Vogelaarwijken’ waar de overheid extra geld in investeert om de wijk weer leefbaar te maken. In deze wijk wonen veel verschillende nationaliteiten door elkaar heen. Naast grote groepen Turken en Marokkanen leven er Antillianen, Chinezen en Nederlanders.

Voor de jongeren in deze wijk worden er sportactiviteiten georganiseerd. Een team met een aantal Nederlandse sporters met de nodige ervaring en training, sporten een week lang ieder dag samen met de jongeren bij het buurtcentrum ‘de Hakkebrak’. ’s Middags worden er diverse oefeningen gedaan zodat de jongeren ook echt iets leren en daarna wordt er een wedstrijd gespeeld. ’s Avonds worden er alleen wedstrijden gespeeld. Na deze week zijn er wekelijks terugkerende sportmomenten op dezelfde locatie.

Maandag

De eerste middag is het nog rustig op het veld. “Het regent en de jongeren moeten eerst weer even zien dat hier wat gebeurt”, zegt Erik een van

de coördinatoren. “Maar straks komen ze wel, want we hebben overal in de wijk flyers door de bus gedaan en geadverteerd in de huis aan huis bladen”. Ondertussen houdt een aantal sporters een balletje hoog. Langzaam wordt het drukker. Een groepje jongens komt aanlopen en willen wel in de pannakooi voetballen. Joris, een van de voetballers van het sportteam, gaat met ze mee. Na 3 kwartier is het een stuk drukker. Zo’n 30 kinderen zijn aan het voetballen, basketballen of volleyballen. Op het speciaal voor deze eerste dag gehuurde springkussen vertonen wat jonge kinderen hun kunsten.

Bij de trainingsoefeningen is het erg lastig om de jongeren stil te krijgen en ze echt mee te laten doen. Ze willen liever een potje voetballen of basketballen. De sporters van het sportteam worden op alle mogelijke manieren getest en krijgen heel wat te verduren, zowel verbaal als fysiek. Het lijkt er op dat de jongeren hun territorium waar zij elke dag sporten en spelen, niet zomaar willen prijsgeven aan het sportteam.

Na een uur is het tijd voor wat drinken. De jongeren rennen er op af en proberen zo snel mogelijk een beker drinken te pakken te krijgen. Een paar wat oudere jongens proberen wat frisdrankflessen te jatten, maar de leiders letten goed op en spreken hen aan. Wanneer er snoep uitgedeeld wordt lijkt er een chaos uit te breken. Alle kinderen willen tegelijk een snoepje hebben en het liefst meer dan één.

Na de pauze wordt er weer gesport. Op het voetbalveld spelen 17 jongens een pot voetbal tegen elkaar. Uiteindelijk weet het team van Quincy te winnen en is hij de held van de dag! Want als je wilt heb je in Malburgen vrienden. De tegenpartij wordt ondertussen uitgescholden voor ‘gierig’ en andere woorden die ik nog niet eerder hoorde.

’s Avonds stroomt het van de regen. Het lijkt alsof er niemand zal komen, maar wanneer het sportteam het veld oploopt worden de sporters begroet door een tiental jongens die graag willen voetballen. Quincy zit als een koning op zijn skelter te midden van de groep.

Alle jongens willen bij Quincy in het team, maar door een licht gewelddadige selectie ontstaan er uiteindelijk toch 2 teams. Het is duidelijk: ben je een Marokkaan of een Nederlander dan kom je vanavond niet in het team van Quincy. Heb je Antilliaanse, of Afrikaanse wortels dan ben je welkom. Het team van Quincy wint de eerste helft en als helden beginnen ze aan de pauze.

Quincy probeert tijdens de pauze de boel op stellen te zetten door met

zijn skelter op de groep in te gaan rijden. Een van de sporters probeert hem tot de orde te roepen, maar Quincy wil niet luisteren en dreigt hem omver te rijden. Andere jongeren vallen hem bij en testen de grenzen van de sporters. Wanneer een van de sporters de skelter probeert aan te raken wordt hij stevig opzij geduwd en wordt er gedreigd dat zij hem 'helemaal kapot gaan maken'. Even later wordt er weer vol overgave gevoetbald door de jongens. Het team van Quincy weet de wedstrijd niet te winnen, maar met een gelijkspel is iedereen tevreden.

Aan het einde van de avond blijken er 2 ballen te missen. Iets wat Erik wel verwacht had. Het team hoopt dat ze de ballen nog weer terug zien, maar rekenen nergens op.

Dinsdag

Op dinsdag is het wat droger en de jongeren weten het veld te vinden. Zo'n 50 jongeren komen na schooltijd sporten. Ook David is er vandaag bij. Hij is een Nederlands jongen die bij zijn stiefvader en moeder woont. Omdat hij een verstandelijke beperking heeft wordt hij door een deel van de jongeren vaak gepest. Tijdens het basketballen schreeuwt hij steeds dat hij weet hoe je moet basketballen en dat hij het wel aan iedereen zal leren. Tegelijk scheldt hij iedereen die iets fout doet uit voor alles wat los en vast zit. De middag verloopt sportief en zonder incidenten. De jongeren hebben veel plezier en genieten van het sporten.

's Avonds is het druk op het veld: 50 jongeren willen voetballen, maar dat past natuurlijk niet op een veld. De leiding besluit om de kinderen jongeren dan 12 jaar niet mee te laten doen maar ergens anders op het terrein voor hen een voetbalveldje te maken. Dit geeft een flinke discussie, want hoe weet je nu precies wie er 12 jaar is en wie niet? Uiteindelijk lukt het een beetje om fatsoenlijk te gaan voetballen, maar de spanning is merkbaar. Wanneer David een van de Turkse jongens per ongeluk omver loopt, staan er opeens 7 jongens om hem heen die hem flink uitschelden. De leiding grijpt in, maar wanneer een paar minuten later David een schop krijgt, is het hek van de dam en ontstaat er een flinke vechtpartij op het veld. Binnen de kortste keren staan overal

rondom het veld oudere jongens die per mobiel op de hoogte zijn gesteld van de vechtpartij. Het lijkt erop dat de halve wijk zich met de vechtpartij wil gaan bemoeien, maar de leiders van het sportteam weten de gemoeienden tot rust te brengen en besluiten te stoppen met sporten.

De 2^e helft van de week

Vanaf woensdag wordt Erik als scheidsrechter gebruikt tijdens het voetballen. Hij is officieel KNVB scheidsrechter en weet hoe hij de wedstrijd kan sturen. De jongeren zijn enthousiast als ze hem in zijn officiële outfit zien.

De jongeren zijn vandaag een stuk rustiger, luisteren beter en doen goed mee met de oefeningen. Ook tijdens het partijje voetbal gaat het er voor Malburgse begrippen rustig aan toe. Er wordt wel weer flink gestreden voor de winst, want vandaag is weer een nieuwe dag met nieuwe kansen om de held van de wijk te worden. Vandaag is het Fouad met zijn team die met de eer aan de haal gaat.

's Avonds treedt Erik weer op als scheidsrechter. Wanneer een van de betere Antilliaanse voetballers tot 3 keer toe door één van de jongere Nederlandse spelers wordt gedold, blijkt de Antilliaan ernstig in zijn eer aangetast. Met een vliegende tackle probeert hij zich te revancheren. De Nederlandse jongen schreeuwt het uit van de pijn en even lijkt er weer een vechtpartij te ontstaan. De scheidsrechter roept de aanstichter bij zich en geeft hem de rode kaart. De Antilliaanse jongen stribbelt even tegen, maar Erik blijft bij zijn besluit en de jongen gaat naar de kant.

Aan het einde van de avond blijft een deel van de jongeren nog hangen en hebben de sporters van het sportteam leuke gesprekken met hen over van alles wat hen bezighoudt. De jongeren vinden het stuk voor stuk belangrijk dat ze kunnen laten zien wat ze kunnen en daarvoor respect krijgen. Daarom wil iedereen zich ook zo bewijzen tijdens het sporten. Tussen de verschillende groepen blijkt er ook rivaliteit te bestaan. De eigen groep is altijd het beste en als het nodig is, zullen ze dat ook bewijzen.

Op donderdag en vrijdag lijkt het erop dat het sportteam het territorium van de jongeren veroverd heeft. De jongeren hebben nu wel respect

voor de sporters en er wordt niet meer gescholden op de sporters. Op vrijdag wordt er aan elke jongere gevraagd wat ze van de week hebben gevonden en vrijwel alle jongeren hebben het als heel leuk en leerzaam ervaren. Quincy laat zien dat hij het echt gaaf heeft gevonden en leent zijn skelter uit en laat nu de sporters uit het sportteam er een rondje op rijden terwijl hij daar dinsdag nog heel andere ideeën over had!

Dat de sporters echt gewaardeerd worden en gerespecteerd worden blijkt wanneer 2 jongens aan het eind van de vrijdagmiddag de gejatte ballen terug komen brengen bij het sportteam. Wie ze gejat had weten ze niet, maar ze vinden wel dat het sportteam de ballen terug moet hebben.

Alle jongeren worden uitgenodigd om ook bij de vervolgvacatures weer te komen en krijgen een flyer mee naar huis met daarop de data van deze activiteiten.

Erik is blij dat de week zo anders is geëindigd dan dat deze begonnen is. "Je ziet dat ze ons waarderen en daarom ook respect voor ons hebben gekregen", zegt hij. "En dat ze nu leren om op een positieve manier met anderen om te gaan. Dat komt omdat wij hen in hun waarde laten, hen de mogelijkheid geven om te laten zien wat ze kunnen en respect voor hen hebben ongeacht welke achtergrond ze hebben. Ik ben benieuwd wat voor effect dit op lange termijn zal gaan hebben voor de wijk. Maar eerst gaan we ons voorbereiden op de weken die komen gaan, want dit moet door gaan!"

Wilhelm Cnossen studeerde algemene pedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen en is nu werkzaam in de redactie van Hyphen magazine.

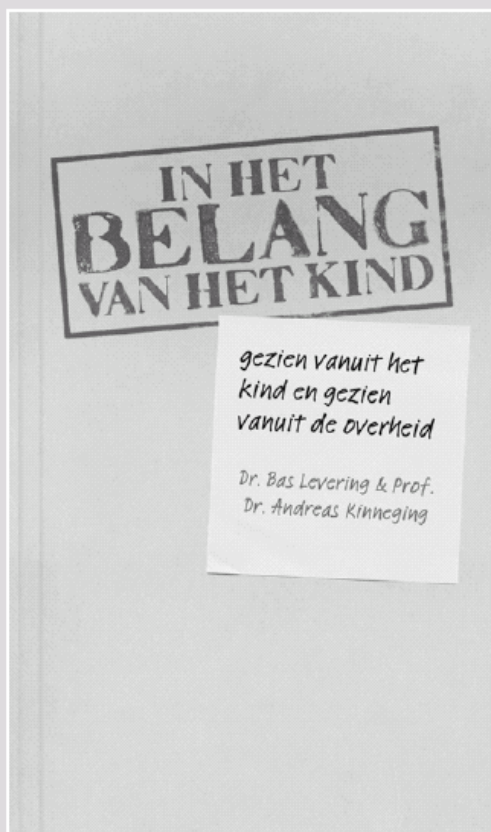
NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW

In het belang van het kind

Gezien vanuit het kind en gezien vanuit de overheid

Bas Levering & Andreas Kinneging

Naar aanleiding van de recente gezinsdrama's gaan er stemmen op voor meer en eerder overheidsingrijpen. De wetgever stelt voor om de rechtsgrond voor overheidsingrijpen te verruimen, waardoor het mogelijk wordt om ook kinderen met lichtere problemen onder toezicht te stellen of hun ouders opvoedingsondersteuning op te leggen. Uiteraard 'in het belang van het kind', maar hoe ziet dat belang er eigenlijk uit?

ISBN: 978 90 6665 880 6
64 pagina's - € 8,90
www.swpbook.com/998

Uitgaven van Uitgeverij SWP zijn verkrijgbaar in de boekhandel

Voor meer informatie:
Uitgeverij SWP / Postbus 257 / 1000 AG Amsterdam
T 020 330 72 00 / F 020 330 80 40 / www.swpbook.com

Opvoeding: Ouders of de st(r)aat

Over de problemen in Parijse voorsteden en de mogelijke oorzaken hiervan

E.W.A. van Belle

'Décès de deux ados. Violences en banlieue.' (Dood van twee jongeren. Geweld in voorsteden.). Zo kopt de Franse krant "Le Télégramme" maandag 26 november 2007. Wat is er precies gebeurd? Zondagavond 25 november 2007 rijden twee jongeren van 15 en 16 jaar oud in Villiers-le-Bel met een brommer tegen een politiewagen. Ze overleven het ongeluk niet. "Wat is hier gebeurd?" Dit is een vraag die de jongeren op dat moment in deze voorsteden bezig houdt. Om de druk op de politie op te voeren ontstaan er weerrellen in de voorsteden, net als na een dergelijk ongeluk in 2005 waar twee jongeren om het leven kwamen nadat zij zich voor de politie hadden verstopt in een elektriciteitshuisje. Waar komt dit gedrag, vanrellen schoppen, vandaan? Is dit een logisch gevolg, of is het eerder een schreeuw om aandacht?

In november 2005 stond Frankrijk in brand. Jongeren protesteerden tegen de manier van optreden van de politie toen de twee jongens overleden in het elektriciteitshuisje. De jongeren hadden het idee dat ze niet serieus genomen werden door de politie en dat de politie alles deed om hun toekomst te vernietigen. Het grootste probleem is dat in veel Parijse voorsteden de werkloosheid onder jongeren oploopt tot 40 procent.

Anno 2007 zijn er nieuwe rellen in Parijs. Dit keer omdat er twee jongeren op een gestolen brommer, volgens de officiële verklaring, tegen een patrouillerende politiewagen aanreden.

De staat: de politie

Waar komen de rellen vandaan? Zoals Maurice Ulrich (1) het verwoord: 'Pour des milliers de jeunes, l'avenir y reste barré. Travailler plus pour gagner plus? Ils n'ont pas de travail, pas plus qu'ils n'ont dans nombre de cas les moyens de sortir de la cité, du quartier.' (Voor duizenden jongeren blijft de toekomst gestremd. Meer werken om meer te verdienen? Ze hebben geen werk, net als dat ze meestal geen mogelijkheden hebben om uit de stad weg te gaan, uit de wijk.). Dit geeft in een paar zinnen aan waar de problemen vandaan komen. De jongeren willen wel, maar ze hebben het gevoel dat ze niet begrepen worden door de staat.

De politie is het instrument van de staat dat in Frankrijk het meest op de voorgrond staat voor de niet-schoolgaande jongeren. De politie

is daarom altijd degene die het "verkeerde" doet. Verder is in Frankrijk angst voor de politie heel normaal. Zij hebben namelijk de macht om iemand op te sluiten en om een strafblad te geven. Wanneer iemand eenmaal een strafblad heeft, verliest diegene bepaalde rechten, ook al heeft hij of zij, zijn of haar straf uitgezeten. Op 22 januari 2008 zal er een nieuwe wet worden gepresenteerd. Dit is een wet die werk of onderwijs moet garanderen voor de jongeren in Frankrijk.

De staat: het onderwijs

Het onderwijs in Frankrijk staat onder druk. In Villiers-le-Bel heeft 34 procent van de kinderen een achterstand op het moment dat zij naar de middelbare school gaan. Dit is 11 procent meer dan het landelijke gemiddelde (2). Verder is er in deze voorstad sprake van een werkloosheid van 30 procent onder jongeren tussen 16 en 25 jaar oud. Waar komt dit vandaan en heeft dit een relatie met het onderwijs?

Het onderwijs in Frankrijk is als volgt geregeld; Vanaf twee jaar mogen kinderen naar de basisschool, waar ze lager onderwijs krijgen tot hun elfde jaar. Hierna gaat iedereen vier jaar lang naar het collège, te vergelijken met het Nederlandse VMBO. Aan het eind van het collège doet iedereen een examen, het "Brevet". De leerlingen die deze voldoende maken kunnen naar het Lycée générale, te vergelijken met het VWO. De leerlingen die het Brevet onvoldoende maken en dus geen diplo-

ma krijgen, kunnen verschillende dingen doen. Ten eerste kunnen ze een jaar overdoen. Ten tweede kunnen ze kiezen voor een middelbare beroepsopleiding. Ten derde kunnen ze kiezen voor een "CAP", in Nederland het BBL-traject. Deze verschillende vervolgoopleidingen hebben een maximaal aantal plaatsen voor leerlingen die deze opleidingen willen volgen. De laatste mogelijkheid is om een zeer laag betaalde baan te vinden, iets waar niemand zin in heeft.

Na het Lycée générale kunnen jongeren kiezen voor een vervolgoopleiding aan de universiteit. Het probleem hiervan is dat veel jongeren geen kans krijgen om deze opleiding af te maken. In veel gevallen kunnen jongeren na afloop van de bachelorfase niet doorstromen naar een master doordat er veel minder plaatsen zijn voor een master dan dat er studenten zijn met een bachelordiploma. Dit werkt ten nadele voor de arbeidsmarkt. Er is veel werkloosheid onder onvoldoende opgeleide jongeren, terwijl er voor voldoende opgeleide jongeren wel werk is.

De wijk

In het NRC Handelsblad staat een

voorbeeld van de opbouw van een wijk in de Franse voorstad Evry, deze wijk staat beschreven als een wijk die is opgebouwd uit woontorens en eengezinswoningen. Er zijn twee lagere scholen in de wijk die op 200 meter afstand van elkaar staan. De kinderen uit de woontorens gaan naar de ene school, en de kinderen uit de eengezinswoningen gaan naar de andere school. Waar komt dit vandaan? De woontorens bestaan uit sociale huurwoningen en de eengezinswoningen zijn vaak koopwoningen.

In de jaren 1960-1980 van de vorige eeuw kwamen er veel arme immigranten naar Frankrijk om werk te zoeken en een betere toekomst te vinden. Deze arme immigranten hadden een plaats nodig om te wonen, daarom werden er veel nieuwe wijken en voorsteden gebouwd waarin veel plaats werd gemaakt voor woontorens. In be-

paalde wijken en voorsteden ligt het percentage woontorens zelfs op 70 procent.

De populatie van deze wijken en voorsteden is vaak arm en er is weinig perspectief op verbetering. Om deze reden noemt het NRC Handelsblad deze voorsteden een "kruitvat van de Franse samenleving". Deze term houdt in dat er elk moment iets kan gebeuren waardoor de situatie ontploft, met als gevolg dat er rellen kunnen uitbreken.

De wijk waarin deze jongeren wonen, is een smeltkroes van etnische afkomst: Fransen, Algerijnen en Marokkanen gaan met elkaar

om. Op het moment dat er rellen uitbreken tegen de politie, en dus tegen de staat, doet iedereen met elkaar mee. Op deze manier vragen ze aandacht voor de problemen in hun wijk en geven ze aan dat er iets moet veranderen aan de situatie. Het kan gezien worden als een laatste strohalm om iets van hun leven te maken.

De ouders

Zoals gezegd hebben veel jongeren in de Franse voorsteden een niet-Franse etnische afkomst. De ouders zijn vaak als jongvolwassenen, of als kinderen met hun ouders, naar Frankrijk gekomen om werk te zoeken en een beter leven te leiden dan ze deden in het thuisland. Er zijn ook mensen die naar Frankrijk zijn gegaan nadat Algerije en andere door Frankrijk gekoloniseerde landen werden gedekoloniseerd. Dit valt te vergelijken met de situatie van veel inwoners in Nederland, die ook een andere etnische afkomst hebben doordat hun ouders, of zichzelf, naar Nederland zijn gekomen. De ouders werden geconfronteerd met een totaal ander leven dan zij in hun thuisland gewend waren. Ten eerste kwamen ouders vaak met hun kinderen, maar zonder de rest van de familie naar Frankrijk, terwijl in veel allochtone culturen opvoeding een familiegebeuren is.

Wanneer er iets gebeurt met een kind wordt de hele familie om raad gevraagd. Ten tweede is de Franse cultuur anders dan bijvoorbeeld de Algerijnse cultuur. Dit kan botsen bij de opvoeding en dit wordt versterkt doordat het ene gedeelte van de opvoeding thuis plaatsvindt en het andere gedeelte van de opvoeding op school plaatsvindt. Zo is er een tweedeling binnen de opvoeding op te merken. Een voorbeeld hierin is de Algerijnse cultuur, binnen deze cultuur worden normen en waarden thuis meegegeven terwijl binnen de Franse cultuur normen en waarden op school worden doorgegeven. Veel kinderen van een niet-Franse afkomst kunnen deze tweedeling niet aan, waardoor hun schoolverloop op het spel staat en deze kinderen vroegtijdig buiten het onderwijs raken, wat hun kansen op de arbeidsmarkt verkleint.

Tot slot

Zoals we hebben kunnen zien is het rellen schoppen in Parijse voorsteden een schreeuw om aandacht voor de vaak precare situatie waarin veel jongeren vastzitten. De vraag blijft of dit de manier is waarop het meest bereikt wordt. Aan de ene kant hebben deze jongeren nu de aandacht van de hele wereld op zich gevestigd, maar aan de andere kant blijft het schieten op mensen en het vernietigen van andermans bezit een strafbaar feit waarvoor geboet zal moeten worden in de gevangenis. Dit verkleint de kansen op de arbeidsmarkt nog meer. De vraag rijst nu hoe de Franse regering met deze situatie om zal gaan. Een antwoord hierop zal de rest van de wereld hopelijk snel horen, in plaats van nog meer rellen.

Esther van Belle is correspondent in Parijs voor Hyphen-magazine. Ze is in 2004 afgestu-deerd en doet onderzoek naar etnische minderheden in Frankrijk.

Noten:

Maurice Ulrich, 2007
Le Télégramme, 29 november 2007.

Literatuur:

Moerland, R. (2007, Dec. 1). Boos op Frankrijk ; ontsnappen aan de banlieue, het kruitvat van de Franse samenleving. NRC Handelsblad, pp 32-33.
Ulrich, M. (2007, Nov. 27). La même question. L'Humanité, pp 3.
(2007, Nov. 29). Derrière la violence, la souffrance. Le Télégramme.

Bevooroordeeld of gewoon bang in het donker?

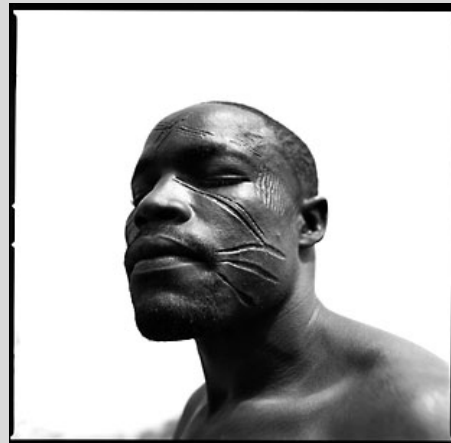
Charlotte Ulenreef

Laatst was ik aan het werk toen ineens de overbuurvrouw belde. Er liep een neger door het dorp. Het was al laat, ik denk een uur of elf en ik was alleen in de zaak dus ik moest goed oppassen want met dat volk wist je het maar nooit! Aldus de overbuurvrouw. Ik was zo verbaasd dat ze me daarvoor belde. Het was natuurlijk goed bedoeld, maar om direct generaliserend over "dat volk" te spreken gaat mij net iets te ver. Wie zegt namelijk dat deze man kwaad in de zin had?! Het stomme was nog dat ik door dat telefoontje extra waakzaam was. Was ik nu ook bevooroordeeld? Dacht ik ook dat iedereen met een andere huidskleur slecht was? Of kwam het gewoon omdat het al erg laat was en ik sowieso al geen held ben in het donker. De dagen daarna heb ik daar veel over nagedacht. De gedachte kwam bij me op dat ik vaak opmerkingen maak als: "Je mag ze niet over één kam scheren. Dat er ééntje nou steelt of iets dergelijks, betekent niet dat ze dat allemaal doen!" Ik was best trots op mezelf toen ik dat bedacht had. En, bedacht ik als ze had gebeld met: "Let op er loopt een vreemd persoon door de straat", was ik ook extra gaan opletten. Ik ben dus gewoon geen held in het donker en het heeft niets te maken met de huidskleur van die man.

Het beeld dat mensen soms hebben over mensen met een andere etnische achtergrond snap ik niet. Waarom beoordelen mensen anderen op hun huidskleur? Er zijn ook zoveel blanke mensen die verkeerde, ja soms zelfs schandalige dingen doen. Maar als volwassen mensen zulke gedachten hebben, brengen ze die dan ook over op hun kinderen? Een schrikbarende gedachte vond ik zelf. Als dit het geval is, en ik denk van wel, dan raken we in onze multiculturele samenleving nooit de vooroordelen en het racisme kwijt. Want het is vaak maar de vraag of kinderen de mening van hun ouders naast zich neerleggen en er zelf een mening over vormen. Ik denk dat het slechte beeld over allochtonen mede gevormd wordt door de media. Daarin worden veel negatieve zaken

behandeld waar ook allochtone Nederlanders bij betrokken zijn. Veel mensen denken dan: "Zie je wel, weer zo'n Turk. Die brengen alleen maar slecht nieuws met zich mee". Dat in diezelfde situatie ook autochtone Nederlanders betrokken zijn wordt dan gewoon vergeten! En er zijn genoeg mensen met een andere etnische achtergrond die zich wel aan de regels houden, maar daar hoor je niks over! Als wij willen dat onze kinderen onbevooroordeeld de wereld in gaan, dan moeten we bij onszelf te rade gaan en bedenken of wij dat zelf ook zijn. Als we echt de multiculturele samenleving willen zijn die we pretenderen te zijn, moeten we iedereen gelijk beoordelen en behandelen, zonder op huidskleur te letten. Dan krijgen onze kinderen een kans om met open vizier de wereld tegemoet te treden, zodat ze zelf hun mening kunnen vormen!

Charlotte Ulenreef is orthopedagoge en columnist voor het tijdschrift Hyphen magazine

Literatuurlijst:

Eldering, L., *Cultuur en opvoeding. Interculturele pedagogiek vanuit een ecologisch perspectief*, Rotterdam: Lemniscaat 2002

Foto: Roel en Roel, (2005). Archief. *Voor de vuist weg*. Opgevraagd 10 december 2007, van <http://roelenroel.blogspot.com/2005/03/negers-van-onderaf-3.html>

In gesprek met een groepsleider binnen een justitiële jeugdinrichting

Gerdien Kalma

Ik ben op bezoek bij Arthur, een groepsleider die reeds acht jaar binnen een justitiële jeugdinrichting werkt. Met Arthur heb ik vandaag een gesprek over zijn ervaringen als allochtone groepsleider op groep met allochtone en autochtone jongeren.

Arthur zelf is geboren in Ghana en kwam op zijn tiende naar Nederland. Tot zijn tiende is hij opgevoed door zijn opa en oma in Ghana. Zijn moeder is vlak na zijn geboorte overleden. Zijn vader is na zijn derde verjaardag naar Nederland gekomen om in Rotterdam in de haven te gaan werken. Toen Arthurs vader zijn leven in Nederland op de rails had en genoeg geld had gespaard, liet hij Arthur over komen. Inmiddels heeft Arthur, zoals hij zelf zegt, de cultuur goed onder de knie. Hij kent de fijne kneepjes inmiddels, maar dat heeft wel even tijd gekost.

Op de groep waar hij op dit moment werkt zijn alleen maar allochtone jongens aanwezig. Dit is vrij uniek gezien ongeveer 60% van de jongeren in een justitiële inrichting van allochtone afkomst is.

De meeste jongeren waar hij op dit moment mee werkt zijn daar civiel geplaatst. Dit betekent dat de situatie thuis niet meer te handhaven was. De jongeren vormen een bedreiging voor zichzelf of voor hun omgeving waardoor ze tijdelijk uit huis zijn geplaatst door de kinderrechter. Dit gebeurt om de boel tot rust te laten komen en de problemen, voor zover mogelijk, op te lossen.

Arthur zegt zelf geen problemen te hebben met allochtone jongeren, al ziet hij andere autochtone collega's wel eens met autochtone jongeren 'worstelen'. Volgens Arthur is het een kwestie van inleven. Hijzelf is op een vrij strenge manier opgevoed waarbij hij het regelmatig zwaar te voorduren heeft gehad. Toen hij nog in Ghana woonde heeft hij er geen moment aan getwijfeld dat dit misschien niet normaal zou zijn. Hij realiseerde zich dat pas in Nederland. Hier zag hij dat vriendjes van hem heel anders met hun opa en oma of vader omgingen. Hij merkte dat de opvoeding in Ghana er heel anders uitziet dan in Nederland.

Zo ziet hij het ook bij de jongeren hier in Nederland. Jongeren in een justitiële jeugdinrichting worden in principe (her)opgevoed naar de Nederlandse waarden en normen. Je ziet vaak dat jongeren, ook al wonen ze hun hele leven in Nederland, *niet* opgevoed worden naar de Nederlandse waarden en normen. Ze krijgen vaak van hun ouders een andere, vaak niet westerse, opvoeding. Je kunt van jongeren niet verwachten dat ze zich onmiddellijk aanpassen aan de Nederlandse normen en waarden op het moment dat ze in de justitiële jeugdinrichting worden geplaatst. Dit moet geleidelijk aan gestuurd worden. Jongeren moeten wel de ruimte krijgen om ook hun eigen identiteit te vinden en te behouden. Maar uiteindelijk moet hun gedrag wel binnen de Neder-

landse cultuur passen! Beide groepen jongeren, zowel allochtoon als autochtoon, moeten volgens Arthur in principe wel op de zelfde manier benaderd worden.

Soms is er sprake van een communicatieprobleem waardoor het langer duurt voordat een autochtone jongere iets begrijpt. Dit komt doordat ze de taal minder beheersen. Het is dan geen kwestie van onwil maar meer van niet kunnen. Allochtone jongeren die de taal nog niet goed beheersen hebben dan wat meer tijd en aandacht nodig.

Het is volgens Arthur heel duidelijk dat er een verschil bestaat tussen een vrouwelijke allochtone groepsleiderster of een mannelijke allochtone groepsleider als het gaat om het aanspreken van een jongere. Marokkaanse of Turkse jongeren hebben veel moeite met vrouwelijke groepsleiding. Ze zullen gezag van vrouwelijke groepsleiding veel minder snel accepteren dan van mannelijke groepsleiding. Het feit dat de vrouw van allochtone afkomst is zal het alleen maar moeilijker maken. Een vrouwelijke groepsleiderster van Turkse afkomst zal het zwaar krijgen om een jongere van Turkse afkomst aan te spreken op zijn of haar gedrag. Voor een autochtone groepsleiderster zal dit waarschijnlijk iets makkelijker zijn maar het blijft een lastig punt. Arthur ziet grote verschillen in de omgang tussen autochtone jongeren en allochtone jongeren ten opzichte van de groepsleiding. Autochtone jongeren hebben een andere manier van respect. Je zult van een autochtone jongere eerder iets naar je hoofd krijgen als 'houd je bek' dan van een allochtone jongere.

Binnen justitiële jeugdinrichtingen is, zoals al eerder genoemd, 60% van de jongeren van allochtone afkomst. Deze jongeren zijn zowel strafrechtelijk als civiel geplaatst. Arthur ziet een duidelijk verschil tussen jongeren van een andere afkomst. Deze verschillen zijn zichtbaar in hun omgang met groepsleiding en hun gedrag ten opzichte van de rest van de groep. Surinaamse en Antilliaanse jongens hebben vaak een hele sterke band met hun familie, ze hebben dan ook sneller last van heimwee. Dit uit zich in een wat hechtere band met de groepsleiding. Ze zijn veel afhankelijker en ze vinden het gezellig om na school even een kopje thee te drinken. Ook voelen zij zich het best in een volle groep met veel leeftijdsgenoten om zich heen, dit in tegenstelling tot de Turkse en Marokkaanse jongeren. Ook zij zijn van huis uit veel familie en dergelijke gewend, maar gaan daar toch op een hele andere manier mee om. Het gevoel voor hiërarchie wat zij sterk hebben binnen

het gezin komt in de groep ook erg naar voren.

Dat Turkse jongens op de groep meer moeite hebben met vrouwelijke groepsleiding. Merk je ook in de dagelijkse routine. Jongeren die hier op de behandelgroep zitten moeten er zelf voor zorgen dat de groep schoon blijft en ze moeten zelf boodschappen doen en koken. Marokkaanse en Turkse jongeren zijn gewend dat thuis hun moeder dit doet en anders een tante, zus of oma. Meestal hebben ze zelf nog nooit een pan aangeraakt. In de groep moet dat dus wel en dit zorgt nog wel eens voor wat tegenstand. Vaak blijkt dat er geen sprake is van onwil bij de jongeren, want als ze het een paar keer hebben gedaan blijken ze het heel leuk te vinden. Ze zijn het gewoon niet gewend.

De Nederlandse gezinscultuur ziet Arthur wel als een gezellige hechte cultuur maar per gezin wordt hier op een hele eigen manier invulling aan gegeven. In het ene gezin werkt de moeder en moeten de kinderen na schooltijd voor zichzelf zorgen, in andere gezinnen werkt moeder niet en zorgt zij voor de kinderen. Nederlandse kinderen zijn over het algemeen zelfstandig en ze weten goed wat ze wel en niet willen. Autochtone jongeren die in justitiële jeugdinrichtingen worden geplaatst komen vaak uit gebroken gezinnen waarin ze of heel weinig of juist heel veel aandacht kregen verteld Arthur. Het is daardoor moeilijker om Nederlandse jongeren te typeren.

Zelf merkt Arthur niet zo erg dat hij anders behandeld wordt door autochtone of allochtone jongeren. Wat hem het meest is bijgebleven, zo verteld hij, is de reactie van een jongere uit een dorp die nog nooit een neger heeft gezien. Die schrik enorm van hem. Bij Allochtone jongeren zul je zo'n reactie niet snel krijgen.

Verder merkt hij niet echt verschil in omgang tussen autochtone en allochtone jongeren. Alle jongeren, en vooral de jongens, zijn gevoelig voor respect en een normale omgang. Als je ze aanspreekt op hun eigen verantwoordelijkheden bereik je het meest, zowel hij allochtone als bij autochtone jongeren.

In de praktijk merkt Arthur dat autochtone collega's vaak te horen krijgen dat ze racistisch zijn, terwijl hij dat bijna nooit te horen krijgt. Dit vindt hij grappig. Alsof allochtonen zelf niet kunnen discrimineren.

Hoe het komt dat autochtone collega's met enige regelmaat te horen krijgen dat ze racistisch zijn, is iets waar je volgens Arthur niet te veel achter moet zoeken. Jongeren zijn altijd op zoek naar iets waarmee ze je kunnen pakken, dan kijken ze of het je wat doet en of je er op ingaat. Hoe meer je in de verdediging schiet, hoe leuker ze het vinden. Hij heeft in ieder geval nog nooit het idee gekregen dat een college bewust een jongere discrimineerde.

Jongeren onderling kunnen er zo af en toe wel wat van. Helemaal als er twee of meer jongeren van de zelfde afkomst op een groep zitten. Dan is er gelijk een band. Ze zoeken elkaar op en voelen zich gesterkt. Dit geldt zowel voor allochtone jongeren als voor autochtone jongeren. Wat dacht je van Friezen en Groningers tegenover elkaar? Dat kan binnen deze muren net zo'n heftige strijd zijn als Molukkers tegenover Indonesiërs!

Binnen de justitiële jeugdinrichting waar hij werkt vindt hij dat er redelijk veel rekening wordt gehouden met de verschillende culturen. Hoofddoekjes dragen is niet toegestaan, maar een pet mogen de jongeren ook niet binnen dragen. Verder is er altijd halal en koosjer vlees voor de jongeren. Daarnaast wordt er met verlof rekening gehouden met feestdagen binnen de cultuur van de jongeren. Voor Islamitische jongeren is er binnen de inrichting waar Arthur werkt een gebedsruimte en eens per week komt er een geestelijk leider waar de jongeren naar toe kunnen. Dit is er echter ook voor Katholieken en andere godsdiensten. Jongeren maken hier niet zo heel veel gebruik van. Religie blijft binnen de groepen altijd een lastig punt. Aan de ene kant zijn de jongeren er heel erg mee bezig en ontnemen ze er een deel van hun identiteit aan. Aan de andere kant, merkt Arthur op, gebruiken ze het ook wel wanneer het ze zelf het beste uitkomt, maar dat moeten we maar op de leeftijd gooien.

Aan het eind van het gesprek lopen we nog even een rondje. In de bezoekersruimte is op dat moment het wekelijkse bezoekuurtje aan de gang. Allemaal verschillende culturen in een zaal, wat een sfeer!!!

Gerdien Kalma, ervaringsdeskundige en werkzaam aan de Rijksuniversiteit te Groningen.

Het beeld van pedagogiek studenten ten opzichte van allochtonen

Nicolet de Wit

Een derde van de Nederlanders heeft een negatieve houding tegenover allochtonen blijkt uit onderzoek door TNS NIPO voor De Volkskrant. Het beeld dat in de media over allochtonen wordt geschetst is ook vaak negatief. Wat is het beeld dat pedagogiek studenten hebben van allochtonen? En komt dit overeen met het onderzoek voor De Volkskrant van TNS NIPO? Door middel van een vragenlijst is geprobeerd antwoord te vinden op deze vraag. De resultaten zijn verrassend. Er komt naar voren dat het algehele beeld dat pedagogiek studenten hebben over allochtonen positief is. Dit is dus in tegenstelling met het onderzoek van TNS NIPO.

Inleiding

Een jeugdpsychiatrisch centrum gaat in Amsterdam-West Marokkaanse probleemgezinnen geestelijke hulp aanbieden. Met deze stap wil het centrum overlast door Marokkaanse jongeren in de wijk tegengaan. De bascule, een centrum voor jongeren met psychiatrische problemen, gaat speciaal voor deze probleemgezinnen een wijkpost openen. Volgens bestuurder Harry van Leeuwen leidt 'een cocktail van radicalisering en psychose' tot gewelddadigheid en overlast onder jongeren in de wijk¹.

Het beeld dat in de media wordt geschetst over de allochtoon is menigmaal negatief. Uit een onderzoek in *De Volkskrant* (uitgevoerd door TNS NIPO)², blijkt dat bijna een derde van de Nederlanders een negatieve houding heeft tegenover allochtonen en dat nog eens 47% een neutrale houding aanneemt. Slechts 14% van de Nederlandse bevolking heeft een positieve houding ten opzichte van allochtonen.

Ook in het maatschappelijke debat wordt vaak een negatief beeld geschetst over verscheidene groepen allochtonen. Maar wat zijn nou eigenlijk allochtonen? En hoe leeft het negatieve beeld van de allochtoon onder pedagogiek studenten? In deze paper wordt op basis van een empirisch onderzoek getracht een antwoord te geven op deze vragen.

De definitie van het begrip allochtoon is volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS): 'Een persoon die in Nederland woonachtig is en van wie tenminste één ouder in het buitenland is geboren. Wie zelf in het buitenland is geboren, hoort tot de eerste generatie, wie in Nederland is geboren, hoort tot de tweede generatie³'. Bij deze definitie kan wel eens verwarring ontstaan en daarom wordt er vaak een verder onderscheid gemaakt naar een niet-westerse allochtoon en een westerse allochtoon. Toch bestaat er onder de Nederlanders enige consensus dat de allochtoon over de volgende eigenschappen bezit:

1. Een persoon die in een aparte culturele groep gegroepeerd is.
2. Een persoon die het Nederlands niet goed beheerst.
3. Een persoon die naar Nederland toe kwam als gastarbeider of een nakomeling van een gastarbeider.
4. Iemand met een niet-blanke huidskleur³.

Om het begrip allochtoon in het juiste perspectief te zetten is het van belang het begrip allochtoon te vergelijken met het begrip autochtoon. De definitie van het begrip autochtoon is volgens het CBS 'beide ouders zijn in Nederland geboren, ongeacht het land waar iemand zelf is geboren⁴'.

In dit onderzoek is er geprobeerd om te kijken naar het

beeld dat pedagogiek studenten hebben van allochtonen. De verwachting van het onderzoek is dat er een negatief beeld is over allochtonen, wat overeenkomstig is met het onderzoek dat is uitgevoerd onder de Nederlandse bevolking door TNS NIPO voor De Volkskrant.

Werkwijze

Het onderzoek is afgenomen onder 44 studenten pedagogiek door een ieder van hen een vragenlijst in te laten vullen. De respondenten studeren allemaal aan de universiteit van Groningen. Er is voor studenten pedagogiek gekozen, omdat zij later in het werkveld te maken zullen krijgen met de verschillende culturen. Hiervoor is het belangrijk dat ze neutraal naar mensen kunnen kijken. De vragenlijst is opgebouwd uit acht vragen. De eerste drie vragen zijn wat algemene vragen over de Nederlandse bevolking en over allochtonen. De overige vijf vragen hadden tot doel het beeld dat studenten pedagogiek over allochtonen hebben vast te stellen. Bij één van de vragen wordt een vergelijking gemaakt met de autochtone bevolking en bij de laatste vraag zijn de respondenten gevraagd om in te vullen waarom ze positief dan wel negatief tegenover allochtonen staan. Om erachter te komen wat het beeld is van pedagogiek studenten over allochtonen zijn de vragenlijsten ingevoerd in het statistische programma SPSS.

Resultaten

De 44 ingevulde vragenlijsten zijn ingevoerd in het programma SPSS. De volgende resultaten kwamen daarin naar voren.

Angst voor allochtonen (vraag 5)

Antwoord	Frequentie	Percentage
Ja	13	29,5%
Nee	31	70,5%
Totaal	44	100%

Angst voor autochtonen (vraag 6)

Antwoord	Frequentie	Percentage
Ja	9	20,5%
Nee	35	79,5%
Totaal	44	100%

Uit de bovenstaande twee tabellen valt af te lezen dat er onder de studenten pedagogiek geen significant verschil zit tussen de angst voor allochtonen en de angst voor autochtonen.

Aantal procent allochtone jongeren betrokken bij een misdrijf (vraag 4)

Antwoord	Frequentie	Percentage
10%	11	25%
20%	15	34,1%
30%	13	29,5%
40%	5	11,4%
Totaal	44	100%

Hieruit kan worden opgemaakt dat de meeste respondenten verwachten dat minder dan 20% van de allochtonen betrokken zal zijn bij een misdrijf en dat de minste respondenten kiezen voor 40%.

Aantal allochtone vrienden (vraag 7)

Antwoord	Frequentie	Percentage
Ja	7	15,9%
Nee	37	84,1%

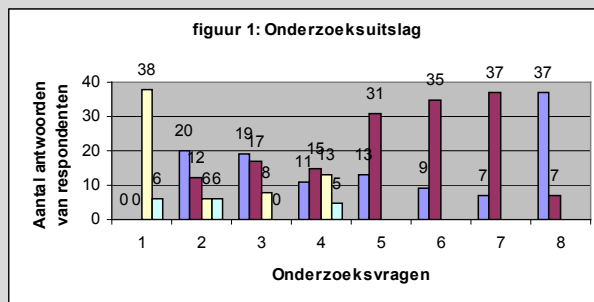
Uit vraag zeven komt naar voren dat weinig respondenten allochtone vrienden hebben. Het grootste gedeelte heeft alleen autochtone vrienden. Door een gebrek aan allochtone vrienden kan worden gesuggereerd dat de ervaringen met allochtonen gering zijn geweest. Dit kan betekenen dat er antwoorden op de gestelde vragen zijn gegeven welke gebaseerd zijn op een incidentele ervaring met allochtonen. Dit zou door middel van een grotere steekproef onderzocht kunnen worden.

Samenhang tussen angst voor allochtonen en positieve of negatieve ervaringen (vraag 8)

		Ervaringen		Totaal
		Positief	negatief	
Angst voor allochtonen	ja	7	2	9
	nee	30	5	35
Totaal		37	7	44

Uit bovenstaande tabel valt op te maken dat het grootste gedeelte van de respondenten positieve ervaringen heeft met allochtonen en weinig angst kent. Er is echter ook een kleine groep respondenten die wel positieve ervaringen heeft maar toch ook angst kent voor allochtonen.

Alle antwoorden van de respondenten zijn samengevoegd in één grafiek (zie figuur 1). De cijfers op de x-as staan voor de vragen die zijn gesteld. De y-as geeft aan hoeveel respondenten een bepaald antwoord hebben gegeven. De eerste vier vragen hebben vier keuzemogelijkheden en de andere vier vragen hebben twee keuzemogelijkheden. De antwoorden van enkele vragen die zijn gegeven komen overeen met de hierboven genoemde tabellen. Zoals je in de grafiek kunt zien is er vaak één antwoord dat er steeds uitspringt.

Conclusie

Uit de resultaten blijkt dat pedagogiek studenten niet angstig zijn voor zowel allochtone als autochtone mensen. Ook komt naar voren dat de respondenten het aantal allochtone jongeren dat wel eens verdacht is geweest van een misdrijf, veel lager schatten dan dat het in werkelijkheid is. Ook hebben veel pedagogiek studenten positieve ervaringen met allochtone jongeren. Zo zei een pedagogiek student: "Een groot deel van de allochtonen doet het goed hier in Nederland". En een andere student zei: "Vaak willen allochtonen hetzelfde als wij, een toekomst. Ze doen hier meestal net zoveel of nog meer voor dan de Nederlanders om dat te bereiken". Toch waren er ook enkele respondenten die negatieve ervaringen hadden met allochtonen. Zo zei een student: "Allochtonen zijn vaak betrokken bij misdrijven". En een andere zei: "Ze hebben een slecht imago en ze hebben geen goede dagbesteding". Er waren ook respondenten die het moeilijk vonden om een keuze te maken en waren zowel positief als negatief. Toch was de grootste groep positief. Een klein aantal studenten heeft allochtone vrienden.

De meeste van de respondenten niet, ze hebben daar verschillende redenen voor, zoals een student zei: "In mijn directe omgeving komen niet veel allochtonen voor". Dus hoewel de respondenten positief zijn ten opzichte van allochtonen hebben ze weinig allochtone vrienden.

Uit het onderzoek komt naar voren dat het algehele beeld van pedagogiek studenten ten opzichte van allochtonen positief is, dit in tegenstelling tot wat werd gesteld in onze hypothese. Daarnaast is het ook opvallend dat het onderzoek een ander beeld laat zien dan het onderzoek van TNS NIPO in De Volkskrant. Dit zou een ingang kunnen bieden voor vervolgonderzoek. Tevens zou middels een grotere steekproef onder alle pedagogiek studenten een verdergaande conclusie kunnen worden getrokken.

Nicolet de Wit is Orthopedagoge en is werkzaam in de redactie van het Hyphen magazine

Literatuur en noten

- Elsevier, 2007, nummer 46, pagina 30-39
- TNS NIPO, *Gevoelens van autochtone Nederlanders t.o.v. allochtonen en Moslims*, Peter Kanne (Onderzoek in opdracht van De Volkskrant), 2004.
- Opgevraagd op 15 December 2007, van <http://nl.wikipedia.org/wiki/Allochtoon>
- Opgevraagd op 15 December 2007, van <http://nl.wikipedia.org/wiki/Autochtoon>
- Eldering, Lotty (2006). *Cultuur en opvoeding*. Rotterdam: Lemniscaat

RECENSIErubriek

‘Cultuur en opvoeding’ van Lotty Eldering

Manon Euverman

Wij van Hyphen magazine hebben deze maand het boek ‘Cultuur en opvoeding’ uitgekozen voor een recensie omdat dit boek perfect aansluit bij ons thema over zwart-wit. De tegenstellingen die vandaag de dag leven, zijn nog nooit zo groot geweest. De angst die leeft onder de ‘witte’ bevolking is sterk gegroeid sinds de beruchte datum 11 september 2001. Vooroordelen zijn sindsdien in overvloed aanwezig.

De ‘zwarte’ bevolking ondervindt veel nadelen hiervan en deze zijn vaak onterecht. Het assimilatieproces dat deze allochtonen doormaken is voor de autochtone bevolking nauwelijks voor te stellen. Allochtonen worden slecht begrepen, omdat hun cultuur zo verschilt van de Nederlandse cultuur. Autochtonen worden door allochtonen om dezelfde reden ook verkeerd begrepen.

Het boek van Lotty Eldering doet een poging de cultuurverschillen in kaart te brengen en een historisch kader te schetsen, om zo de verschillen te nuanceren en te verklaren, zodat er meer begrip tussen de bevolkingsgroepen kan ontstaan.

Titel: ‘Cultuur en opvoeding’ Interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief

Auteur: Lotty Eldering

Uitgeverij: Lemniscaat Rotterdam, 2006, 4^e druk

ISBN: 90 5637 849 X

Bladzijden: 347

Prijs: € 34,95

Na ruim 25 jaar onderzoek onder allochtone gezinnen in Nederland verscheen in 2001 de eerste druk van ‘Cultuur en Opvoeding’. Inmiddels is in 2006 de vierde druk verschenen waarin de veranderingen binnen de samenleving en maatschappij zijn toegepast op haar eerdere onderzoek en haar boek.

‘Cultuur en opvoeding’ is een overzichtstudie die achtergrondinformatie biedt aan iedereen die interesse heeft in de leef- en opvoedingssituaties, acculturatie en cultuurverschillen tussen allochtonen en autochtonen, vanuit een vergelijkend en historisch perspectief (Eldering, 2006).

De meeste aandacht in dit boek wordt besteed aan allochtone groeperingen met een Islamitische of Hindoeïstische achtergrond. Dit omdat deze culturen het meest afwijken van de Nederlandse cultuur. Lotty Eldering houdt gedurende haar onderzoek rekening met historische, contextuele, sociale, religieuze en demografische factoren. Deze dienen als leidraad voor haar onderzoek en boek.

In haar boek wordt in een logische volgorde per hoofdstuk de kenmerken van de allochtone bevolking, het theoretisch kader, de hoofdlijnen van de Islam en het Hindoeïsme, de maatschappelijke participatie en culturele oriëntatie, de socialisatie, de opvoeding en adolescentie van allochtonen en de risicofactoren met betrekking tot probleemgedrag uiteengezet.

De hoofdstukken zijn daarna onderverdeeld in paragrafen wat zorgt voor een duidelijke scheiding van de subonderwerpen.

De paragrafen zijn weer onderverdeeld in subparagrafen. Elke subparagraaf bevat een onderwerp ter verduidelijking van het subonderwerp. Aan het begin van elk hoofdstuk worden duidelijk de begrippen gedefinieerd en een stukje historie vermeld om een zo breed mogelijk scala aan informatie te verschaffen. Hierdoor kun-

nen de lezers zelf een beeld en mening vormen over het betreffende onderwerp. De begrippen worden gedefinieerd omdat er binnen het vakgebied van de interculturele pedagogiek voor een bepaald begrip meerdere definities in ‘omloop’ zijn. Om ervoor te zorgen dat mensen de intentie van haar schrijven begrijpen, verduidelijkt en definieert ze deze tijdig in het hoofdstuk. Ook heeft ze de indeling van het boek en de behandelde onderwerpen duidelijk en overzichtelijk uiteengezet. De onderwerpen worden geïllustreerd door middel van verhalen, schema’s, citaten, illustraties en grafieken. Dit zorgt voor een plezierige afwisseling tussen de teksten en draagt bij aan de beeldvorming. Dit is niet altijd gebruikelijk in een overzichtstudie, maar het werkt in dit boek verrijkend.

Het paradigma dat Bronfenbrenner uitwerkt in een ecologisch model gebruikt ze in haar boek, maar ze vindt dat deze te weinig rekening houdt met cultuur en de verschillen hiervan.

Om het ecologisch model aan te vullen gebruikt ze het theoretisch raamwerk van Harkness en Super, om zo de culturele dimensie in kaart te brengen. Zij noemt dit het cultureel ecologisch model. Ook vindt ze dat de processen integratie en acculturatie niet als afzonderlijk beschreven kunnen en moeten worden. Deze samenhang analyseert ze dan ook aan de hand van enkele assimilatie- en acculturatiemodellen van Berry en Gordon. In hoofdstuk 3 gaat ze hier diep op in, omdat ze het theoretisch kader van het boek duidelijk uiteen wil zetten. Zo kunnen er verder geen misverstanden ontstaan en is het raamwerk duidelijk.

Ze is erg kritisch naar eerdere onderzoeken en ze relateert uitkomsten en gegevens van eerder gedaan onderzoek, zodat er geen vervormd beeld ontstaat bij de lezer.

Ze schetst met haar eigen onderzoek en dit boek een

duidelijk beeld, dat vele vooroordelen weg zal nemen of ontkrachten. Het opent je ogen en laat je de historie en achtergrond zien, zodat de lezer de culturen, de cultuurverschillen en de normen en waarden van andere culturen leert begrijpen en respecteren.

Het feit dat ze onderzoek naar de Amerikaanse middenklasse aanhaalt, vind ik minder relevant voor 'Cultuur en opvoeding'. Er wordt namelijk alleen een beeld geschetst van allochtonen in Nederland en van in de betreffende landen waar ze vandaan komen. Omdat met name de historie en demografie van de Nederlandse en Amerikaanse allochtonen zo verschillen, is deze verwijzing naar mijn mening overbodig.

Voor dit themanummer van Hyphen zijn met name hoofdstuk 5 en hoofdstuk 9 van 'Cultuur en opvoeding' erg relevant. In hoofdstuk 5, maatschappelijke participatie en culturele oriëntatie, worden de sociale positie en culturele oriëntatie van allochtonen behandeld. Omdat de maatschappelijke participatie van immigranten mede bepaald wordt door de ideologie in een samenleving en het beleid van de overheid, begint dit hoofdstuk met de vraag in hoeverre Nederland een multiculturele samenleving is. Vervolgens wordt de sociale positie van allochtonen in Nederland beschreven (Eldering, 2006). Er is natuurlijk een ideologisch beeld van hoe het allemaal zou moeten zijn. Echter blijkt wel aan het minderhedenbeleid van de overheid dat Nederland zover nog lang niet is. Dit minderhedenbeleid is om maatschappelijke achterstanden in te halen en de participatie van allochtonen aan de Nederlandse samenleving te bevorderen. Het onderwijs is hier een voorbeeld van. Uit dit hoofdstuk blijkt ook dat Nederland helemaal geen multiculturele samenleving is, omdat in Nederland sterk de nadruk ligt om je aan te passen aan de Nederlandse cultuur. In het geval van de tweede generatie lukt dit al aardig. In het onderwijs gaat het beter en de banden met het land van afkomst vervagen.

In hoofdstuk 9, Risicofactoren en probleemgedrag, staat de vraag centraal of de allochtone jeugd meer met algemene risicofactoren in hun opvoeding en leefsituatie worden geconfronteerd dan de autochtone jeugd én met welke specifieke risicofactoren ze worden geconfronteerd (Eldering, 2006).

De algemene risicofactoren die in dit hoofdstuk genoemd worden zijn; de lage sociale positie van de allochtone ouders, leven in achterstandswijken, het sociale netwerk en de risicofactoren in het gezin zelf.

De specifieke risicofactoren zijn; de omstandigheden rondom de immigratie, de culturele discontinuïteit tussen gezin en school, het acculturatieniveau tussen ou-

ders en de jongere en vanwege recente gebeurtenissen wordt daar aan toegevoegd de radicalisering van de moslimjongeren.

In dit hoofdstuk wordt bevestigend geantwoord op de vraagstelling aan het begin van het hoofdstuk. Wel zijn er binnen de allochtone groeperingen weer verschillen te zien. Marokkaanse en Turkse jongeren ondervinden deze factoren meer dan bijvoorbeeld Surinaamse en Antilliaanse jongeren.

'Om de opvoeding van allochtone kinderen in Nederland beter te kunnen begrijpen, is meer inzicht nodig in de sociale en culturele context waarin kinderen in de landen van herkomst worden opgevoed (Eldering, 2006).'

Dit boek is geschreven met deze centrale stelling in gedachten. Het boek draagt dan ook bij aan de poging om de sociale en culturele context te begrijpen. Het beeld dat geschetst wordt is ontzettend breed en ze heeft met veel factoren rekening gehouden en onderzocht.

Lorry Eldering probeert je geen mening op te dringen, maar reikt je de nodige informatie aan, zodat je deze zelf kunt vormen. Voor de huidige en aankomende pedagogen is dit een uitdaging en door haar heldere kijk op zaken, beeldende beschrijvingen, illustraties en verhalen, nodigt ze de lezer hiertoe uit.

Het feit dat dit boek in eerste instantie bedoeld is als studieboek voor studenten en docenten die zich willen verdiepen in de leefsituatie en opvoeding van de allochtone jeugd is begrijpelijk, vanwege het brede scala behandelde onderwerpen en de hoeveelheid informatie.

Desondanks zou het niemand misstaan dit boek gelezen te hebben in deze tijd van vooroordelen over allochtone groeperingen. Dit boek draagt namelijk bij aan het wegnemen en ontkrachten van deze vooroordelen en is hiervoor echt een aanrader en dus terecht uitgekozen als recensie van deze maand.

Een ander werk van Lotty Eldering is 'Interventies in de Orthopedagogiek'.

Manon Euverman is de vaste recensist van Hyphen Magazine en kiest elke maand een boek uit dat bij het thema past.

'In This World'

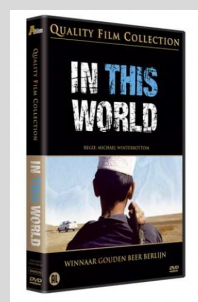
Gerdien Kalma

Regisseur: [Michael Winterbottom](#)

acteurs: [Enayatullah](#), [Lai Zarin](#), [Jamau](#), [Wakeel Khan](#), [Imran Paracha](#), [Hidayatullah](#), [Ahsan Raza](#), [Jamal Uddin Torabi](#)

Een film over Jamal en Enayatullah, twee Afgaanse jongens in een Pakistaans vluchtlinegn kamp, die met behulp van mensensmokkelaars naar Engeland proberen te vluchten om daar een beter leven op te bouwen.

Dit meeslepende verhaal geeft eerlijk en duidelijk weer hoe de reis beide jongens is vergaan. In 2003 is de film in Berlijn bekroond met een Gouden Beer.

Interview over verschillen tussen autochtone- en allochtone kinderen op een reguliere basisschool.

Nienke Wichers

Zwart/wit: een beladen onderwerp in Nederland. Hierover wordt al decennia lang veel gesproken en gedebatteerd. De meningen over allochtonen in Nederland variëren dan ook enorm. De één ziet graag de overeenkomsten en de ander graag de verschillen tussen autochtonen en allochtonen. Natuurlijk zijn er verschillen tussen deze bevolkingsgroepen, maar misschien worden ze wel enorm opgeblazen. Mij leek het leuk om na te gaan in hoeverre er verschillen zijn tussen autochtone en allochtone kinderen op een basisschool. Hebben ze ook daadwerkelijk een achterstand op verschillende leergebieden? Worden ze gediscrimineerd? Op deze vragen probeerde ik een antwoord te krijgen door een interview af te nemen bij een leerkracht van de reguliere basisschool 'De Kleine Wereld', locatie Celebesstraat, in Groningen. Allereerst is het van belang om wat informatie te geven over deze school, zodat u een beeld krijgt in wat voor setting het interview heeft plaatsgevonden.

"De Kleine Wereld" is één van de acht christelijke basisscholen die valt onder het bestuur van de Vereniging Christelijk Onderwijs Groningen (V.C.O.G.).

Voor de naam "De Kleine Wereld" is gekozen omdat ze vinden dat een school een afspiegeling in het klein is van wat er in de wereld plaatsvindt. Blijde en nare zaken, vreugde en verdriet over allerlei gebeurtenissen. Kleine en grote problemen die zich voordoen gezien door de ogen van een kind.

Sinds een aantal jaren groeit de school behoorlijk. In juni 2006 zaten op beide locaties van De Kleine Wereld 240 leerlingen, waarvan 140 op de Celebesstraat en 100 op de Rosensteinlaan. De gemiddelde groepsgrootte is 22 leerlingen.

Op "De Kleine Wereld" wordt groot belang gehecht aan de sociale, de emotionele en verstandelijke ontwikkeling van de kinderen. Door een positieve benadering wordt getracht de leerlingen te leren samen te werken en samen te spelen om zodoende samen vertrouwen te krijgen in de toekomst.

"De Kleine Wereld" is een open christelijke basisschool en vanuit deze achtergrond:

- Willen ze toegankelijk zijn voor iedereen die de christelijke en andere levensbeschouwelijke overtuiging respecteert.

- Proberen ze in te spelen op veranderende maatschappelijke omstandigheden, die steeds meer een diversiteit aan godsdienstige achtergronden en culturen in zich bergen.

- Brengen ze op de school kinderen door middel van ons onderwijs in aanraking met God en Zijn bedoeling met de wereld.

- Willen ze de leerlingen leren respect te hebben voor elkaar en voor andere culturen in onze samenleving.

Proberen ze een omgeving te scheppen voor een leeren leefklimaat, waarin leerlingen, leerkrachten en ouders zich prettig voelen en waarin tevens aandacht en respect is voor ieder kind met zijn/haar eigen mogelijkheden, talenten en tempo. Dit alles in een sfeer van vertrouwen en veiligheid.

- Gaan ze ervan uit, dat ieder kind uniek is en zich verschillend zal ontwikkelen waardoor het nodig zal zijn op het gebied van leren, spelen en creatieve activiteiten een ononderbroken leergang voor ieder te creëren.

- Willen ze kinderen voorbereiden op een zich steeds verder, op technologisch gebied ontwikkelende maatschappij, waarin computers een steeds grotere rol gaan spelen.

Willen ze kinderen zo optimaal mogelijk leren zelfstandig te werken en verantwoordelijkheid te dragen voor eigen doen en laten, waarbij van de begeleidende leerkracht een open oog en oor wordt verwacht om hierin structuur en regelmaat aan te brengen.

Wilt u allereerst heel kort iets over uzelf vertellen?

Ik ben Carolina, juf van de gecombineerde groep 5/6. Ik ben 42 jaar en kom uit Groningen; daar woon ik nog steeds en ik heb het erg naar mijn zin op deze school!

Hoe lang werkt u al op deze school?

Zo'n 8 a 9 jaar, ik weet het niet precies. Het is in ieder geval al best lang.

Wat is de verhouding zwart/ wit in uw klas?

Ik heb 22 kinderen in mijn klas. Daarvan zijn er 12 van buitenlandse afkomst en 10 van Nederlandse afkomst. Dus in mijn klas is het heel erg gemengd en dat vind ik juist wel leuk aan deze klas.

En hoe is dat op deze school?

Pff...dat weet ik niet precies, hoor. Zal ongeveer dezelfde verhouding hebben als mijn klas. Iets meer allochtone kinderen dan autochtone, vermoed ik.

Ziet u over het algemeen veel verschillen tussen autochtone en allochtone kinderen?

Nee, dat niet. Ze zijn qua gedrag niet echt verschillend. Wel qua leren, maar ik vermoed dat daar nog wel een vraag over komt?

Welke nationaliteiten hebben de kinderen zoal in uw klas?

Dat zijn er veel. Antilliaanse, Duitse, Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Indonesische kinderen.

Hebben de autochtone kinderen in uw klas aan het begin van het jaar vaker een taalachterstand?

Ja, zeker weten! Al gaat dat niet op voor alle allochtone kinderen in mijn klas. Maar het grootste gedeelte heeft echt een taalachterstand, waardoor ze gelijk al achterlopen op de rest. Dat is soms best lastig om hier goed mee om te gaan. Deze kinderen hebben veel meer begeleiding nodig en vragen daardoor meer aandacht. Alles heeft met taal te maken namelijk; dat is ook het moeilijke eraan.

Ziet u verschil in prestaties in het algemeen?

Ja, dus. Zoals ik al zei heeft alles met taal te maken, he? Dus dan heb je al snel een achterstand op andere gebieden, bijvoorbeeld rekenen. En ook begrijpend lezen gaat veel moeizamer. Je merkt gewoon dat zij thuis vaak hun eigen taal spreken, waardoor hun beheersing van het Nederlands niet goed is. Ik probeer daar met hun ouders over te praten en ze te stimuleren om thuis vooral Nederlands te praten. Dat is veel beter voor de ontwikkeling van deze kinderen. Ze zullen later toch hier ook hun werk krijgen, dus de Nederlandse taal goed beheersen is zeker wel een must in onze samenleving. Allochtonen hebben het vaker al moeilijker met het vinden van een baan; als ze de taal dan ook al niet goed kennen, is de kans nog kleiner op een goede baan, en dat is heel jammer.

Merkt u iets van discriminatie of pesten bij u in de klas tussen autochtone en allochtone kinderen?

Nee, totaal niet. De verhoudingen binnen de klas zijn uitstekend. Wel is er een bepaalde kliekvorming binnen autochtone en allochtone kinderen. Dus er is wel een bepaalde scheiding tussen zwart/wit, om het zo maar eens cru te noemen. Je ziet wel heel duidelijk dat blanke kinderen ook vaak blanke vriendjes en vriendinnetjes hebben en bij allochtone kinderen geldt hetzelfde. Wel grappig is het dat soms een blank kind ineens veel optrekt met een donker kind. Maar pesten gebeurt, voor zover ik weet natuurlijk, niet. En als het gebeurt, dan is dat niet op basis van huidskleur.

Denkt u dat dit meer is op een gemiddelde witte school?

Daar heb je natuurlijk ook kliekjes, dat houd je overal, maar daar zijn ze wel minder bepaald. Hier is het echt een kliek zwart en een kliek wit. Dat is denk ik wel een verschil met een witte school.

Vind u het goed voor kinderen dat ze in plaats van op een witte, op een gemengde school zitten?

Ja, vind ik zeker positief. Op deze manier leren ze al vroeg om te gaan met kinderen die heel anders zijn, op verschillende gebieden. Kinderen die een andere huidskleur hebben of een ander geloof. Wij proberen als school ook daarin een goede koers te varen. We proberen de kinderen bij te brengen respect te hebben voor

een ieder en ik denk ik dat dit een belangrijk punt is. Als je al vroeg leert respect te hebben voor ieder mens, zal dat later ook zo zijn en dit is natuurlijk alleen maar gunstig te noemen.

Past u uw lessen aan aan het feit dat u een gemengde klas heeft?

Nee, dat kan ook niet. Je hebt ook gewoon uit de boeken te werken. Dat is methodegebonden. Ik heb wel eens een themales, waarin een bepaalde cultuur of een bepaald geloof aan bod komt.

Wat is over het algemeen de achtergrond van de allochtone kinderen?

Gewoon goed; ik zie daarin geen verschil met autochtone kinderen. De meeste kinderen hebben een goede, stabiele achtergrond. Natuurlijk zijn er ook een paar kinderen uit eenoudergezinnen, maar dat verschilt niet met de autochtone kinderen uit mijn klas.

Merkt u dat autochtone en allochtone kinderen een andere opvoeding krijgen, bijvoorbeeld vanuit verschillende geloofsovertuigingen?

Ik merk zeker wel dat de kinderen uit verschillende culturen komen. In sommige culturen is op tijd komen helemaal niet belangrijk en dat vormt soms een probleem. In andere culturen ligt de nadruk heel erg op presteren. En tja..daar kun je dan niet veel aan doen. Dat is gewoon hun cultuur, en dat is soms wel lastig. Maar daar kan ik als juf geen rekening mee gaan houden. Wij leven in Nederland, en wij hebben hier onze cultuur. Ik probeer de kinderen te leren dat het handig is dat we allen dezelfde regels hebben, anders wordt het natuurlijk chaos.

Had u voordat u op deze school ging werken, een vooroordeel over allochtonen?

Nee, ik ben geboren en getogen in Groningen en vroeger speelde ik al met buitenlandse kinderen, dus ik weet niet anders. Dus vooroordelen heb ik nooit gehad.

Slot:

Uit dit interview blijkt dat allochtone kinderen in deze klas wel een taalachterstand en daardoor ook een leerachterstand hebben. Natuurlijk kan uit deze informatie niet de conclusie getrokken worden dat dit ook geldt voor de rest van Nederland. Er kan wel uit afgeleid worden dat allochtone kinderen een groter risico lopen op een leerachterstand, doordat ze in veel gevallen een taalachterstand hebben. Dit is moeilijk op te lossen als er bij deze kinderen thuis de moedertaal gesproken wordt. Daar zal dus verandering in moeten komen. De allochtone kinderen worden niet gepest. In deze klas zou dat ook moeilijk gaan, aangezien de allochtone kinderen in de meerderheid zijn. De kinderen wordt al vroeg geleerd respect te hebben voor iedereen, ongeacht huidskleur of geloofsovertuiging. Dit is zeer positief. Natuurlijk zijn er wel verschillen tussen autochtone en allochtone kinderen. Allochtone kinderen komen nu eenmaal oorspronkelijk uit een andere cultuur en dit valt niet zomaar weg te vagen. Dit blijkt ook uit het interview. Ouders van allochtone kinderen vinden het vaak nog wel prettig om bepaalde kenmerken uit hun eigen cultuur mee te geven aan hun kinderen en soms kan dit wel eens botsen met de Nederlandse cultuur. In Nederland zijn wij erg gehecht aan het op tijd komen en dit

kan anders zijn in andere culturen. Soms is het lastig om hiermee om te gaan. Dit interview was zinvol en heeft ons op deze manier een kijkje gegeven in een 'zwart/wit' klas in Groningen.

Nienke Wichers is gepromoveerd aan de Rijksuniversiteit Groningen, op het onderwerp 'ethnische minderheden op een reguliere basisschool'. Op dit moment is zij verbonden als orthopedagoog aan de basisschool 'Groen van Prinsterer' te Kampen.

Literatuurlijst:

(2007) 'Informatiegids 'De Kleine Wereld', uitgaande van de Vereniging Christelijk Onderwijs Groningen(V.C.O.G.), 1 september 2007

NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW

Taalontwikkeling en taalstimulering van peuters en kleuters

Sieneke Goorhuis-Brouwer

Taalontwikkeling is een sociaal leerproces dat in wisselwerking met volwassenen en andere kinderen plaatsvindt. Dit taalverweringsproces speelt zich voor het grootste gedeelte af tussen de geboorte en het begin van groep 3. Hoe dat proces verloopt, welke invloeden een rol spelen, hoe een tweede taal zich ontwikkelt, wordt aan de hand van veel praktische voorbeelden duidelijk beschreven. Een handzaam en goed leesbaar overzichtsboek over taalontwikkeling en taalstimulering.

ISBN 978 90 6665 8776
96 pagina's - € 24,50
www.swpbook.com/1002

Uitgaven van Uitgeverij SWP zijn verkrijgbaar in de boekhandel

Voor meer informatie:
Uitgeverij SWP / Postbus 257 / 1000 AG Amsterdam
T 020 330 72 00 / F 020 330 80 40 / www.swpbook.com

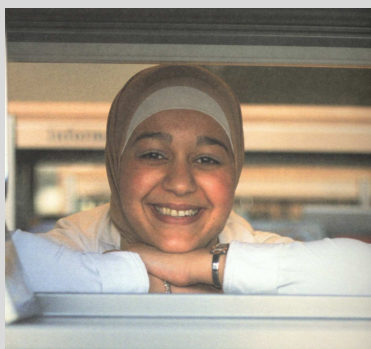
Samen leven!?

Over het inleiden van leerlingen in de multiculturele samenleving

Trijnie Talen

Inleiding

De hoofddoek: al enige tijd is er een flinke discussie gaande over dit kledingstuk waar vooral islamitische vrouwen zich mee kleden. Uitspraken over het wel of niet dragen hiervan zijn aanleiding voor hevige discussies en standpuntbepalingen. Of het nu om sollicitaties gaat waar gediscrimineerd wordt, de onwenselijkheid van politieagentes met hoofddoek of om scholen en universiteiten waar leerlingen worden geweigerd als zij een hoofddoek dragen, bij elke discussie lijken de gemoederen oververhit te raken. Ook wordt in deze discussies veelal teruggesproken naar het begrip discriminatie, of dit nu terecht is of niet. Hoe moet de Nederlandse basisschool met deze vraagstukken omgaan en hoe kan zij haar leerlingen voorbereiden op het omgaan met vooroordelen, culturele overeenkomsten en etnische verschillen in de hedendaagse multiculturele samenleving?

Opgevraagd op 12 december van http://www.samv.be/images/Hoofddoek_1.JPG

Taak van de school?

Culturele verschillen zijn niet los te zien van de multiculturele samenleving, maar ook niet van de Nederlandse samenleving als deze enkel uit raszuivere Nederlanders had bestaan. Doordat er in Nederland zoveel verschillende culturen en rassen samenkomen, blijven discussies over elkaars standpunten, normen en waarden niet uit. Moet de basisschool zich hierop voorbereiden, is dan de eerste vraag. Of het een hoofddoel moet zijn, daarover zijn de meningen verdeeld, maar dat het moet gebeuren, daarover zijn veel pedagogen en sociologen het wel eens. Want op welke plaats komen culturele verschillen duidelijker samen dan in het onderwijs? Deze plaats zullen we, volgens, Hanson, Boogaard en Vermeulen 2004, dus moeten uitbuiten voor wat betreft de culturele opvoeding. Tevens zijn zij van mening dat hoe eerder hiermee begonnen wordt in een mensenleven, hoe eerder men verweven raakt met deze omstandigheid. Ahlers en Vreugdenhil schreven in 2006 een boek met de titel 'De basisschool' en citeren daarin de ongezouten kritiek van het SCP op de taken die de school krijgt toebedeeld. "Bij een probleem in de samenleving moet de school het oplossen. Het is typisch verlichtingsdenken. Hoe meer scholen, hoe minder gevangenissen. Maar scholen kunnen niet alles oplossen waar het aan schort in de samenleving." Zij vullen dit aan door aan te geven dat de school met deze aanvullende maatschappelijke taken moet uitkijken dat ze het primaire proces niet op de tweede plaats gaan zetten. Het hoofddoel van

het onderwijs is en blijft het aanleren van de primaire vaardigheden zoals lezen, schrijven en rekenen.

De overgrote meerderheid van de pedagogen en sociologen is het er over eens dat de school haar leerlingen moet inwijden in de sociale en culturele verschillen in het land. Dit kan op vele manieren vorm krijgen. Ook hierover lopen de meningen sterk uiteen. Van helemaal geen inwijding door de leerkracht tot iedere dag een kort gesprek over de verschillen en overeenkomsten, er blijken vele wegen te zijn die naar het spreekwoordelijke Rome leiden. Critici die ernaar streven helemaal geen aandacht aan culturele verschillen te besteden in de klas en door de leerkracht, zijn van mening dat kinderen nog zo gemakkelijk in de omgang zijn dat zij er op een multiculturele school spelenderwijs mee grootgebracht worden. De leerkracht hoeft geen woorden vuil te maken aan culturele verschillen en verschillen in normen en waarden van de verschillende kinderen in de klas omdat de lesstof voor intercultureel onderwijs geen positief effect op de klassensituatie heeft en het juist discriminatie en racisme vergroot. Daarnaast zijn zij van mening dat de lesstof dusdanig gekleurd is, dat deze aangepast moet worden, voor ze in de klas doorgevoerd wordt (De Jong, 1989). Maar bovenstaande meningen worden niet door veel mensen gedeeld. Dat er in de school aandacht moet zijn voor de culturele verschillen binnen en buiten de school, daar zijn meer voor- dan tegenstanders voor te vinden. De school wordt

gezien als de plek bij uitstek om kinderen in te wijden in de culturele verschillen. Klassengesprekken zijn hier een goed middel voor. Tijdens deze gesprekken kan goed ingespeeld worden op de verschillen tussen leerlingen in interesse en aanleg of in het tempo waarin zij de leerstof kunnen verwerken. Ook sociale, culturele en economische achtergronden van leerlingen kunnen tijdens deze gesprekken aan de orde komen. In de eerste plaats dragen klassengesprekken bij aan de taalvaardigheden van een kind en in de tweede plaats dragen ze bij aan de ontwikkeling van de morele en persoonlijke vorming van een kind. Als leerlingen inzicht krijgen in elkaars leefwerelden, met de daarbij behorende normen en waarden, zal dat er toe leiden, dat ze zich beter/anders leren verplaatsen in de ander, wat tot meer begrip en respect voor elkaar zal leiden (Hanson, Boogaard en Vermeulen 2004).

Samenleven?

De vraag blijft staan of het voor het inleven in elkaars wereld noodzakelijk is om onderdeel uit te maken van een multiculturele klas? En sterker nog; moet de idee die speelt om erop toe te zien dat scholen niet geheel blank of geheel zwart zijn, naar de prullenbak verwezen worden of moet dit doorgang vinden in het beleid van de Nederlandse overheid? Verschillende maatschappijbeelden geven op deze vragen verschillende antwoorden. Vanuit multicultureel oogpunt leven mensen uit verschillende etnische groepen volkomen gescheiden van elkaar. Ze hebben hun eigen, veelal dominante, leefverbanden en houden zich niet bezig met andere sociale groepen. Het onderwijs is er vooral op gericht om het eigen etnische bewustzijn te vormen. Contacten met andere groeperingen worden zo veel mogelijk gereduceerd tot een minimum. Een tweede visie op de maatschappij vinden we in een mono-

culturele identiteit. Omdat de minderheid zich vanzelfsprekend aan de meerderheid dient aan te passen, is het niet van belang om de meerderheid in te wijden in de leefwereld van de minderheid. De minderheid daarentegen dient zich wel aan te passen aan de meerderheid. Binnen het onderwijs houdt dit praktisch in dat er van de minderheid verlangt wordt dat zij niet spreken over hun eigen culturele achtergrond, maar zich zo snel mogelijk aanpassen aan de meerderheid. Een derde situatie is de interculturele identiteit. Een persoon met dit standpunt leeft in verschillende werelden. Hij probeert zich aan te passen aan andere culturen, maar is vooral geneigd om zich over te geven aan de dominante cultuur. Cultuurmenging vindt onopzettelijk plaats en is vrijblijvend. Als laatste kunnen we spreken over de transculturele persoonlijkheid. Het onderwijs vanuit dit perspectief is er vooral op gericht om haar leerlingen wederzijdse aanpassing te leren. Dit houdt in dat er in het dagelijks handelen rekening gehouden wordt met de verschillende waarden en normen van de mensen met wie er samengeleefd wordt. Hierbij speelt etniciteit een ondergeschikte rol en is het de taak van de leerkracht om in de klas wederzijds respect te ontwikkelen (Dumasy, 2002).

Blank/zwart

Ouders zijn verdeeld over de vraag of er geprobeerd moet worden om de etnische samenstelling van een klas te sturen van overheidswege. Ook schooldirecties staan niet positief tegenover deze suggestie vanuit de overheid. Zij zien meer de praktische problemen die dit zal geven. Er zullen leerlingen geweigerd moeten worden, als de school het maximaal aantal allochtone of autochtone leerlingen heeft behaald en leerlingen zullen gedwongen naar scholen moeten die verder van hun woning afliggen. Vreemd om te zien

is dat veel ouders er wel positief tegenover staan om hun kind onderwijs te laten genieten op een school die in evenwicht is als het gaat om leerlingenaantallen uit verschillende achtergronden. De overheid wil het aantal uitsluitend zwarte en blanke scholen, de zogenoemde concentratiescholen, terugdringen omdat zij op deze manier verwacht ook de leerachterstanden op de zwarte scholen te kunnen terugdringen (Ahlers en Vreugdenhil, 2006). In deze volgt de Nederlandse overheid het Amerikaanse standpunt, waarbij zelfs grondrechtelijk is vastgesteld dat zwarte concentratiescholen in strijd zijn met de gelijkheid van kansen van leerlingen (De Jong, 1987).

Opgevraagd op 3 december van
<http://www.elsevier.nl/artimg/200611/Zwarte-school.jpg>

Conclusie

De hoofddoek: één van de vele zaken waarover een discussie gaande is op het gebied van de verschillen in een multiculturele samenleving. Allereerst werd er gesproken over welke taken de school nu eigenlijk op zich dient te nemen als het gaat om de inleiding van haar leerlingen in het leven in de multiculturele samenleving anno 2008. De school krijgt een grote rol toebedeeld in de sociale opvoeding van kinderen. Dit kan leiden tot het uit het oog verliezen van de primaire taken van het onderwijs en een overbelasting van de taken van de leerkracht. De school is echter ook de aangewezen plaats om leerlingen sociaal te vormen, omdat daar alle etnische groepen samen komen.

Vervolgens is er ingegaan op het belang van een gemengde klas. Is het wel noodzakelijk dat leerlingen in de klas zitten met een veelzijdigheid aan culturen en nationaliteiten of is het ook mogelijk dat leerlingen via woordelijke overdracht genoeg informatie over culturele verschillen tot zich nemen? In deze zijn er vier verschillende standpunten. Uiteenlopend van gehele afzondering tot volledige samensmelting en verdieping in elkaars cultuur. Tenslotte moeten we concluderen dat deze discussie nog wel een tijd zal voortduren. De Nederlandse samenleving verandert jaarlijks van samenstelling en nu de Europese Unie steeds meer landen toelaat, zullen er nog meer andere nationaliteiten zich in Nederland vestigen. De schoolsamenstellingen zullen gemêleerd blijven en de school zal alle zeilen moeten bijzetten om haar leerlingen vreedzaam

met elkaar om te laten gaan, of dit nu op een blanke, een zwarte of een multiculturele school is.

Trijnie Talen is in 2004 afgestudeerd als onderwijskundige en werkt sindsdien bij het SCO-Kohnstamm Instituut waar zij onderzoek doet naar de invloed van sociale achtergronden binnen het onderwijs.

Literatuurlijst

- Ahlers, J. & Vreugdenhil, K. (2006) *De basisschool*, Twello: Van Tricht uitgeverij
 Dumasy, E.A.H. (2002) *Kleurrijk onderwijs: een oriëntatie in de transculturele pedagogiek: communiceren en begeleiden*, Amsterdam: uitgeverij SWP
 Hanson, M. & Boogaard, M & Vermeulen, J. (2004) *Gesprekken in de multiculturele klas: omgaan met diversiteit in het primair onderwijs*, Bussum: uitgeverij Coutinho b.v.
 Jong, de, M.J. (1987) *Herkomst, kennis en kansen. Allochtone en autochtone leerlingen tijdens de overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs*, Lisse: Swets & Zeitlinger b.v.

- (2007) 'Lerares met een hoofddoek is taboe', in: *NRC Handelsblad*, 1 mei 2007
 (2007) 'Kamer: agente met hoofddoek "onwenselijk"', in: *Reformatisch dagblad*, 4 december 2007.

NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW

Mediageweld en kinderen

Dr. Peter Nikken

Peter Nikken geeft een toegankelijk overzicht van het internationale onderzoek naar jeugd, geweld en media in de afgelopen tien jaar.

De auteur behandelt het geweld op televisie en in films en gaat in op de mogelijke effecten van gewelddadige games en het geweld in het nieuws of op internet. *Mediageweld en kinderen* is het eerste boek dat de ontwikkelingsfasen van kinderen als mediaconsument beschrijft en de consequenties daarvan voor de invloed van mediageweld. Daarnaast gaat de auteur uitvoerig in op de rol die de media, het onderwijs en de ouders in de mediaopvoeding kunnen vervullen.

ISBN: 978 90 6665 886 8
 240 pagina's - € 24,90
www.swpbook.com/1007

Uitgaven van Uitgeverij SWP zijn verkrijgbaar in de boekhandel

HYPHENagenda

- **13 januari**
Karakter
In het kader van de tenstoonstelling 'Kijk op karakter, blik op de Wetenschap' houdt hoogleraar ontwikkelingspsychologie Marcel van Aken de lezing Persoonlijkheid van kind tot volwassene
Plaats: Universiteitsmuseum Utrecht
Kosten: entreebewijs museum
- **24 januari**
VVE
Landelijk congres Voor- en Vroegschoolse Educatie
Plaats: RAI, Amsterdam
- **24 januari**
Jongeren
Landelijk Congres Jongeren, hoe gaat u om met pubbies, kal-kletsers en bisco's?
Plaats: Aristo, Amsterdam
Kosten: € 295,-
- **28 januari**
Jeugdzorg
Jaarcongres Jeugdzorg in onderzoek over effectiviteit in de zorgketen.
Plaats: De Meervaart, Amsterdam
Kosten: € 100,-
- **11 juni**
Jeugdzorg
Geen land mee te bezeilen? een 'streetwise' congres over effectief werken met risicjongeren.
Plaats: Avans Hogeschool, 's Hertogenbosch

Bron:

Pimp. 2007. Agenda, *Pedagogiek in Praktijk*. Opgevraagd 7 januari 2008, van <http://www.pimp.nl/index.php?page=agenda>

In het volgende *HYPHEN Magazine* onder andere;

* *Nature vs Nurture*

* *Een interview met een 14-jarige verslaafde*

* *Een week in een afkickkliniek*

Kortom, alles wat u altijd al wilde weten over verslaving.

Vanaf 10 Februari in uw boekenwinkel!

MUZIEK VOOR JONGE KINDEREN

IN DEZE CURSUSSEN WORDT AAN JONGE KINDEREN OP EEN SPEELSE, CREATIEVE EN EXPRESSIEVE WIJZE MUZIEK EN BEWEGING AANGEBODEN. HET KIND KRIJGT INZICHT IN DE TAAL VAN KLANKEN EN MUZIEK EN ZIJN BEWEGINGSTAAL, WAT LEIDT TOT HET ONTDEKKEN VAN DE EIGEN MOGELIJKHEDEN EN VOORKEUREN.

Muziek in beweging

doelgroep: kinderen in de leeftijd van groep 1 en 2 | cursusduur: 9 weken | lesduur: 50 minuten per week | start: 15 april 2005 | tarief: € 50,- | lesdag/tijd: vrijdag 16.00 - 16.50 uur | lesplaats: Goirle, Jan van Besouwshuis | docent: Lin de Laat

Spelen met muziek

doelgroep: kinderen in de leeftijd van groep 3 | cursusduur: 9 weken | lesduur: 50 minuten per week | start: 15 april 2005 | tarief: € 50,- | lesdag/tijd: vrijdag 16.50 - 17.40 uur | lesplaats: Goirle, Jan van Besouwshuis | docent: Lin de Laat

PODIUMKUNSTEN

INFO | AANMELDING 013 5354055

HOOFDQUARTIER FACTORIUM
KAPELAAN POELLPLEIN 3 5045 GN TERBEG
E-MAIL: info@factoriumterbeg.nl
INTERNET: WWW.FACTORIUMTERBEG.NL

Studievereniging Pedagogische Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen

Kortom...

ODIOM biedt genoeg voordelen en plezier! En financieel ben je ook voordeliger uit, omdat je korting krijgt op je studieboeken en als lid van ODIOM kun je goedkoop naar bijvoorbeeld de LSPOD en kun je mee op onze excursies!
We hopen jouw dus volgend jaar te kunnen verwelkomen Bij ODIOM. Schrijf je dus snel in!

... voor jou is er ODIOM!

www.odiom.nl